

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.714 929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. M. Károlyi 110. Előfizetők: Havonta 110, negyedévi 400, egészévre 1200. Földre: Havonta 1, negyedévre 6, egészévre 18. A felírások díjazás szerint. A „KELET” az erdélyi és bánági újsóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

KELET



Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Kedd, 1932 szept. 13.

5692. ÉV **XV. ÉVF.**
ELUL 12. **209. SZÁM**

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Nevem varázsa

Hitler Adolf ur elintézte földi rendeltetését, Jóllehet éveinek száma mindössze negyvenhárom, ő már hallhatatlanságra törekszik. És pedig az istenek egyszerű hallhatatlanságára.

Sőt még azokénál is egyszerűbbre. A mitológia istenei ugyanis igényt tartanak egy-két jelzőre. Hitler Adolf mázolósegéd és színészaspiráns azonban tizenkét éves politikai fenyegetéskedés után és azok után, hogy megadott neki szemtől szembe állani a birodalom elnökével és vele tizenöt percig beszélni arról, hogy szó sem lehet a kancellári kinevezéséről, azt mondja: nem futok címek után és sűrűvére ne véssenek dicsérő jelzőt. Neve varázsa lesz majd az én címem.

Nevem varázsa!
Mít gondolnak önök, mit rejt e varázs? Egy nagy alkotást talán? Politikait, tudományost, vagy művészt? Rejt-e többet egészen ostoba, az uborkafára felkapaszkodottak hiu önimádatánál?

Nevem varázsa!
Mi kapcsolódik e névhez? Mi más, mint a politikai szenvedélyek, bestialis indulatok, gyűlölkösségre bujtogatás, az alacsonyrendűség szellemének felszínre jutása? Ezzel igényli Hitler ur maga számára az örökéletet. Hindenburg meghal — mondja a félművelt kalandor — és akkor én vagyok soron!

Nagy hívó ez a Hitler. Komolyan hisz az emberi alávalóság jövőjében. Holott, ha a történelmet ismerne, tudhatná, hogy az olyan politikai kaliberek, mint amilyen ő, úgy eltűnnek, hogy sem hírük, sem hamvuk.

Ha a történelmet ismerné? Vagy ha egyáltalában tudna valamit? Ó, akkor gyorsan rájött volna arra, hogy semmi keresni valója a közélet porondján.

A megkonvertált konverzió

A szakértők jöttek, láttak — és győztek természetesen.

Egyelőre a konverzió kérdésében. A „reakciós” Argetoianu törvényét, amely a parasztok kedvéért készült, módosítja most a „demokratikus” és a mezőgazdákra támaszkodó „parasztpárt”.

Ez a paradoxon érdekes is, elszomorító is.

Mert a szakértők eredetileg azért jöttek, hogy segítsenek az országon.

Első ténykedésük erre az volt, hogy véres adóinkvizíciót szabadtottak a városi lakosságra.

Most a parasztokat akarják tartózsáik megfizetésére kényszeríteni.

Lehet, hogy elvben, a klasszikus gazdaság elvben, igazuk van.

De ezt a véleményüket hamarabb kellett volna közölni az országgal.

Mert a városi lakosság jaián még az új adóoffenzívát is eltűri jajszo nélkül.

De a falusi parasztot még a népszövetési szakértő sem fogja egy már „elengedett” tartozásának megfizetésére kényszeríthetni.

Jimmy Walker újra polgármester lesz...

A puritán Jimmy Walkernek, Newyork polgármesterének lemondása mögött nehegy a szerény politikai szemérmes visszavonulását lásd meg, ó nyájas olvasó...

Jimmy Walker lemondott ugyan Newyork polgármesteri állásáról, de a most következő választáson újra ő a polgármesteriség egyetlen possible jelöltje.

Ilyenformán joggal kérdezheti meg a beavatatlan: miért kell akkor lemondania Jimmy Walkernek?

Nos, a válasz igen egyszerű. Jimmy Walker panamázott.

Még pedig nyolc évvel ezelőtt, amikor megválasztották Newyork polgármesteré-

Feloszlatták a német birodalmi gyűlést

Göring nem engedte szóhoz jutni Papent a birodalmi gyűlésen. Megakadályozta a feloszlátási dekrétum felolvasását és Papen kancellár a hivatalos lap útján hozta nyilvánosságra a feloszlátó elnöki kéziratot

„Ma délután 3 óra 49 perctől kezdve a birodalmi gyűlés feloszlátottnak tekintendő”

Berlin, szeptember 12. A mai nappal a rendkívül bonyolult német politikai helyzet előreláthatólag sorsdöntő fázisához érkezett el. Hindenburg birodalmi elnök aláírta az alig két hónappal ezelőtt megválasztott birodalmi gyűlés feloszlátásáról szóló dekrétumot. Ellenkező esetben aligha lett volna elkerülhető az, hogy a Papen-kormány kisebbségben maradjon a kommunis-tákkal és nemzeti szocialistákkal szemben, akikhez a szükségrendeletek visszavonásának kérdésében a szociáldemokraták is csatlakoztak. Hindenburg minden körülmények között fenn akarta tartani azonban tartani a prezidenciális kormányt és ezért szombaton kategorikusan kijelentette a nála audienciára jelentkező Göring hitlerista képviselőházi elnöknek, hogy semilyen körülmények között nem hajlandó sem Papen leváltására, sem pedig a kormány átszervezéséhez hozzájárulni.

A nemzeti szocialistákkal való kolaborációs tárgyalások meggyúsulása után Papen nem számíthatott többé a parlament támogatására. A birodalmi gyűlés feloszlátásához a végső impulzust a müncheni beszéd adta meg, amelyben Hitler visszatérő módon támadta a német birodalom ősz elnökét. Mivel helyt Hindenburg erről tudomást szerzett, azonnal aláírta a feloszlátásról szóló dekrétumot. A feloszlátott parlament utolsó üléséről alábbi tudósításunk számol be:

Berlin, szeptember 12. Ma délután három órára volt kitűzve a német birodalmi gyűlés újabb megnyitása, amelynek programján Papen kancellár politikai és gazdasági vonatkozású kormánynyilatkozata szerepelt. A birodalmi gyűlés épülete előtt hatalmas tömeg hullámzott, a karzatok zsufolóság megteltek és a diplomáciai kar is teljes számban vonult fel, hogy tanuja legyen a várható nagy eseményeknek.

A birodalmi kormány teljes létszámban jelent meg Papennel az élen.

Göring, a birodalmi gyűlés hitlerista elnöke feszült érdeklődés közepette néhány szóval nyitja meg az ülést és nyomban átadja a szót Torgler kommunista képviselőnek, aki javasolja, hogy a birodalmi gyűlés haladéktalanul határozzon a kommunis-ták azon indítványára fölött, amelyet a legutóbbi két szükségrendelet felfüggesztése iránt adtak be. Ezenkívül a kormány ellen benyújtott bizalmatlansági indítvány megszüntetését kéri.

Ezután Loebe szociáldemokrata, a birodalmi gyűlés volt elnöke szólal fel és ugyancsak a szükségrendeletek felfüggesztésére benyújtott indítvány eldöntését kéri.

Göring elnök felteszi a kérdést: van-e valakinek kifogása az elhangzott két indítvány ellen. Három percig vár, de senki sem jelentkezik szólásra. Három percnél feszült csend után enuncijálja, hogy elrendeli a szavazást. Erre dr. Frick nemzeti szocialista kér szót és javasolja a gyűlésnek háromnegyed órára való felfüggesztését. Az indítványt elfogadják.

Háromnegyed négykor az elnök újra megnyitja a gyűlést. Elrendeli a szavazást.

Papen erre felemelkedik helyéről és szólásra jelentkezik, az elnök azonban arra való hivatkozással, hogy szavazást rendelt el, nem adja meg a szót a birodalmi kancellárnak.

Papen ekkor aktatáskája után nyult, egy ívet vett elő és arról lázas izgalom közepette olvasni kezdte a birodalmi gyűlés feloszlátását elrendelő elnöki kéziratot. Az első szóra azonban Göring elutasítólag int Papen felé és az elnöki székben megakadályozza a kancellárt az elnöki okmány felolvasásában.

Papen nyomban elhagyta az üléstermet és utána kivonultak a birodalmi kormány többi tagjai is. A kancellár a hivatalos lap nyomdájába adatta az elnöki kéziratot, amely közli a feloszlátást, valamint azt, hogy

3 óra 49 perctől kezdve a birodalmi gyűlés alkotmányos szempontból feloszlátottnak tekintendő.

A dekrétum leszögezi, hogy a feloszlátás azért történt, mert fennállott annak lehetősége, hogy a többség felfüggeszti a két legutóbbi szükségrendeletet, ami zavarokat idézhetett volna elő a birodalom további kormányzásában.

A birodalmi gyűlésen, mintha mi sem történt volna, folytatták a szavazást, amely természetesen már nem befolyásolja a német parlament sorsát.

mesteri székben maradt — a panamavizsgálat pedig folyt tovább a maga útján.

Most pedig Jimmy Walker lemondott. Lemondott, mert lemondásával együtt a panamavizsgálat is megszűnik. Hiszen ha valaki nem polgármester, akkor hivatalos vizsgálat nem is folyhat ellene.

Ha pedig nincs vizsgálat, akkor evidens: polgármester is lehet belőle. Hogy utközben valahol elsikkadt egy többmillió panama?

Ki ügyel manapság egy kis panamára? Még nálunk is kevesen. Hát még Amerikában!

VILAG TÖKRE

A német jegyzék és a „leszerelés”

Ha a Papen-kormány eddigi intézkedései, rendeletei és kijelentései egyébként elárulták volna, hogy érzi-e van a humor iránt, akkor a legnagyobb fokú szatírának lehetne mondani azt, hogy a német kormány éppen most, a leszerelési konferenciák idején akarja emelni a hadseregének létszámát, repülőflottát, tankokat kíván és tengeralattjárók építéséhez kéri a hatalmak engedélyét. Valóban aligha lehetne jobban dokumentálni azt, hogy a leszerelési konferenciát, amely eddig abban merült ki, hogy megállapítsa, hogy a puska és az ágyú mikor védekező- és mikor támadó fegyver, nem lehet komolyan venni, mint azzal, hogy Németország most kér engedélyt arra, hogy milliárdokat költsön a hadseregére.

Az angol lapok megállapítják, hogy Németország túl van a gazdasági krízis kulminációján és hogy a német gazdasági élet fellendülés előtt áll. Hogy mennyi ebben a megállapításban az igazság és mennyi a derűs optimizmus, igazán nem lehet tudni. Ha azonban napjaink hangulata és eseményei nem hasonlítanak feltűnően a nagy francia forradalom kitörését megelőző eseményekhez, akkor is kínálkoznak az alkalom az összehasonlításra, mert meglepő a hasonlatosság, hogy amikor a nagy francia forradalom előtt Turgotnak az ügyessége és Necker kölcsönpolitikája időlegesen pénzt tudott varázsolni a kiürült francia államkincstárba, az első gondolat nem a lerongyolódott közgazdasági élet megmentése, hanem a hadsereg új felszerelése volt... Akárcsak most...

Németországnak feltétlen joga van arra, hogy fegyveres erőt tartson akkor, amikor a körülötte levő államok mindenike állig fegyverben készül a leszerelési konferenciára és hirdeti, hogy soha többé nem lesz háború. Papen és kormányának kell valamit tenni a Hitler által felkorbácsolt szenvedélyek megnyugtására is. Meg kell mutatni, hogy Papen is van olyan igazán germán, mint amilyen Hitler. Már pedig a Waffenfahigkeit ősi germán kormány. A germán jogrendszer egyik pillére az volt, hogy szabad születésű germán férfi jogosított volt fegyvert fogni. Ez különböztette meg a jognélküli rabszolgától és a szintén jognélküli nőtől. Ha Papent nem is a mult tradícióira való romantikus visszaemlékezés irányítja akkor, amikor jogot és elismerést kér a leszerelt német hadsereg felállításához, ez a gesztus kétségtelenül tetszetős a porosz juncker, a szász nacionalista, a württembergi sváb kigazda szemében, aki Németország mai szomorú helyzetében mind gyakrabban kénytelen vigaszért és lelkesedésért visszamenekülni a mult emlékei közé. A Papen-kormány a katonatisztek kormányása s a tényleges és nyugdíjazott tábornokok irányítása alatt áll. A katoná pedig nem is tudja az államot elképzelni állandó és nagy hadsereg nélkül. Ez a legfőbb oka annak, hogy a német kormány most a legsürgősebb feladatnak tekinti a háromszáz ezer főből álló hadsereg felállítását és a legsürgősebb kiadásnak a hadsereg fordítandó milliárdokat.

A tőzsdékről biztató tudósítások érkeznek. Az emberek kezdenek reménykedni, s azt hiszik, hogy véget ér a gazdasági depresszió. A legminimálisabb óvatosság arra int, hogy ne biz-

zunk tulságosan ennek a mostani fel-
lendülésnek a tartósságában. A válság-
ban is vannak periódusok, amelyeket
egy kis időre valami látszólagos neki-
buzdulás szakít meg. De a német fegy-
verkezési vágy, a német kormány jegy-
zéke bizonyosság amellyel, hogy még az
esetben is, ha valóban vége volna a
válságnak, most sem a termelés szerve-
zése, a fogyasztóképesség növelése, a
tönkrement egyszisztenciák, küzködő vál-
lalatok okos megsegítése lesz az első
teendő, hanem az, hogy a még der-
mettségéből fel sem ocsudott gazdasági
életből új milliárdokat sajtoljanak ki
katonai célokra.

Az író szerint az igazi kertész tud
örülni a más kertjében termett szép
virágnak is. Az igazi katona azonban
nem hasonlatos a kertészhez, nem tud
örülni a másik állam jól felszerelt had-
seregének, hanem a maga hadseregét
akarja még nagyobbak és még job-
ban felszereltnek látni. Már Anatole
France megállapította, hogy minden
hadsereg a legjobb és legvittebb, mert
ha nem így volna, a kevésbé jó és a
kevésbé vitéz armádiának nem volna
semmi célja, hiszen vereséget szenved-
ne a jobb és vitézebb hadseregtől. A
német fegyverkezési vágy Európa min-
den államában megnövesztette a fegy-
verkezési étvágyat. Ha lesz gazdasági
fellendülés, ez a fegyvergyárak kon-
junkturája lesz. A fegyvergyáraké,
amelyek eddig is legkevésbé sinylették
meg a válságot. A fegyvergyárakba
investált nagytőke nem volt ideges.
Tudta, hogy ennek a konjunkturának
el kell jönnie.

Ki beszél ma már leszerelésről? A
leszerelési konferencia a válságban
soha nem beszélt róla és a naiv idea-
listák, akik hittek benne, hogy tejes
leszerelés nélkül elpusztul Európa,
vagy hallgatnak, vagy kétségbeesett
lélekkel várják a kérélhetetlen jöven-
dőt.

EGYESÜLETI ÉLET

A marosvásárhelyi Poale Cedek Zsidó Iparosok Egyesülete aggmenházának diszközgyűlése

F. hó 11-én, vasárnap délelőtt disz-
közgyűlés keretében ünnepélyes formák
között avatta fel a marosvásárhelyi Poale
Cedek, Zsidó Iparosok Egyesülete új agg-
menházát. A diszközgyűlés, amelyen a
helybéli zsidóság minden számottevő
tagja jelen volt, a Hatikvával vette kez-
detét, amit az Aviva-Barisszia tagjai éne-
keltek és amit a mintegy 300 főnyi kö-
zönség állva hallgatott végig. Ezután
Reiszfeld Miklós elnök emelkedett szó-
lásra, üdvözölte a megjelenteket és örö-
mének adott kifejezést, hogy sikerült az
aggmenházat felépíteni. Godt Adolf törté-
nelmi visszapillantást vetett az egyesü-
let múltjára és ismertette annak meg-
alakulását és fejlődését. Különösen ki-
hangsúlyozta Stern Antal ügyvezető el-
nök érdemeit. Az üdvözlések során első-
nek Senensieb Béla, a statusquo hitköz-
ség elnöke szólal fel és tolmácsolja hit-
közsege jókívánságait. Mandel Mór, az
ortodox hitközség elnöke, Rothmann a
statusquo Chevra elnöke, Gabel Sándor
az ortodox Chevra elnöke, Krón Ernő a
magyar iparosok, Vlasa György a román
iparosok kiküldöttje üdvözlök ezután a
közgyűlést. Dr. Lőte Lajos a Zsidó Árvá-
gondozó helyisportja nevében üdvözlö a
diszközgyűlést. Bürger Albert a követ-
kező felszólaló, aki határozatban ism-
merteti az egyesület megalakulásának
körülményeit és kihangsúlyozza a jóté-
konyság fontosságát. Utolsónak dr. Erdé-
lyi Emil, az E. Zs. N. Sz. helyisportja
és körébe tartozó szervezetek nevében
szólal fel és örömének ad kifejezést,
látva a galuth zsidóságának konstruktív
munkáját. Stern Antal a Poale Cedek
nevében megköszöni az üdvözléseket és
kéri a jelenlevők pártfogását az egyesü-
lettel szemben. Az ünnepség Reiszfeld
Miklós elnök zárószavaival ért véget.

(h. 1.)

Károly király elnökölt a világ orvos- történészeinek bukaresti kongresszusán

33 nemzet delegátusai vesznek részt a kongresszuson

Bucuresti, szeptember 12. (Az Uj
Kelet tudósítójától.) Tegnapelőtt dél-
előtt nyit meg az Atheneum díszter-
mében az orvostörténészek nemzetközi
kongresszusa. A megnyitó diszülésen
Károly király elnökölt, akit a kongresz-
szus tagjai lelkes óvációkkal fogadtak.
Dr. Gomoiu egyetemi tanár nyitotta
meg a kongresszust, majd felkérésére
a király átvette az elnöklést. Ezután
Vaida miniszterelnök beszélt a kor-
mány nevében, hangsúlyozva, hogy
mint orvos is külön szívügye az orvos-
tudományok fejlesztése.

Ezután a megjelent 33 nemzet dele-
gátusai mondották el üdvözlőbeszéde-
iket, majd Károly király beszélt, nagy
örömének adva kifejezést, hogy a hu-
manizmus és a toll oly kiváló egyénisé-
gei meglátogatták Romániát és sok si-
kert kíván a kongresszusnak.

Az uralkodó a nemzetközi kongresz-
szuson résztvevő külföldi tudósokat a
most alapított Meritul Cultural érdem-
rend I. osztályával tüntette ki.

Délben a miniszterelnök bankettet
adott az Athene Palaceban. Délután a
vendégek megtekintették a főváros
közegészségügyi intézményeit.

A kongresszuson résztvesznek a kül-
földi orvosvilág legjobbjai.

A gázoló bukaresti autó ismeret- len helyre vitte el áldozatát

Titokzatos büntény a fővárosban

Bucuresti, szeptember 12. (Az Uj
Kelet tudósítójától.) Titokzatos bü-
ntény tartja izgalomban a főváros kö-
zörségét és a rendőrséget. Tegnap este
a Grădina Teiului közelében egy autó
elűtött egy kerékpárost, aki ájultan és
véresen terült el a földön. A kocsit ve-
zetője az autóba emelte a biciklistát
és azt mondta az összesereglett tömeg-

nek, hogy kórházba viszi. A rendőrség,
amelynek csak később jutott tudomá-
sára az eset, valamennyi kórházban ér-
deklődött, de sehova sem hoztak egy
sérült kerékpárost. Ugy az autó, amely
nek számát az esti félhomályban nem
jegyezte meg senki, mint a kerékpáros
eltűntek.

A rendőrség nyomozza a tettet.

Biról kinevezés várta a tragikus halált halt dr. Fehér Dezső kolozsvári ügyvédet

Vasárnap délelőtt szívbénulás ölte meg Fehér Dezső dr.-t, a sok
megpróbáltatással sújtott kiváló kriminalistát

Cluj-Kolozsvár, szeptember 12. (Az
Uj Kelet tudósítójától.) Tragikus sorsu
és szenvedésteli emberéletnek vetett vé-
get a halál vasárnap délelőtt. Dr. Fehér
Dezső, a kolozsvári ügyvédtársadalom-
nak egyik nagybecsült tagja távoz-
zott az élők sorából. Vasárnap a délelőtti
órákban futott végig a városban a meg-
döbbentő halálhír. Dr. Fehér Dezsőt
holtan találták ügyvédi irodájában.
Szombaton délután még a Newyork
kávéházban ült törzsszótalanál és csak
a késő esti órákban távozott szomszé-
dos legénylakásába, ahol ügyvédi iro-
dája is volt. Vasárnap reggel takari-
tónője még a legjobb hangulatban ta-
lálta. Délelőtt tizkor egyik kliensét
várta, aki meg is érkezett és megdöb-

benve látta, hogy dr. Fehér Dezső szo-
bája padlóján fekszik mozdulatlanul.
Azonnal orvost hívtak, aki azonban
csak azt állapította meg, hogy Fehér
Dezső dr. reggel nyolc és tíz óra kö-
zött szívbénulást kapott, amely azonnal
megölte.

Az általánosan ismert, közvetlen mo-
dorú Fehér Dezső dr. élete a megpróbál-
tatások hosszú sora volt. Az impérium
utáni években dr. Fehér Dezső a legkere-
settebb ügyvédek egyike volt, aki különö-
sen azzal vált népszerűvé, hogy tökélete-
sen beszélt a román nyelvet. Fehér De-
zső dr. ugyanis a bukaresti egyetemen
végezte jogi tanulmányait és román nyelv
tudására igazán szükség volt az impérium
változás után, amikor a nagy „hazaáru-
lási” és „összeesküvés” perekben gerin-

Építkezés miatt

ideiglenesen régi helyiségünktől a harmadik házba
költöztünk át.

Egy hónapig,

ideiglenes helyiségünkben új őszi áruinkból és a
maradékokból

nagy olcsó elárúsítást rendezünk

Heller & Molnár

divatnagyrúháza Cluj, Calea Reg. Ferdinand 21.

Négyszobás, parkettes, fürdő- szobás lakás

október-novemberre

kiadó



Értekezni
ügyvédi irodában:
Cluj, Strada Vlahuța 3.
földszint 4.

ces beszédeivel szállt sikra védenői ér-
dekében.

Az első operáció

A daliás és nagyműveltségű férfi éle-
tébe mint villám csapott le hat évvel ez-
előtt váratlan megbetegedése:

trombózt kapott és a leggondosabb
orvosi ápolás mellett sem lehetett
elkerülni azt, ami be is következett:
dr. Fehér Dezső jobb lábát amputálni
kelllett.

Operációja után nyilvánult meg igazán
őszintén az a nagybecsülés és szeretet
amellyel kollegái és a város egész társa-
dalma Fehér Dezsőt övezte. A nyomorék
Fehér Dezső dr. irodája ismét felvirá-
gzott. A legnagyobb bűnügyek védőügyvéd
je lett és egyik legjobb sikeréért köny-
velhette el a Schultze-Mischnejevsky
nonstreper táblai tárgyalását, ahol Fehér
Dezső dr. jogi érvelésre való hivatkozá-
sal mondott ki felmentő ítéletet a tábla.
A törvényszéken mindig általános res-
pektusnak örvendett a mulárával nehe-
zen mozgó Fehér Dezső dr., akit a bírák
is mint az egyik legkiválóbb jogászt is-
mertek el.

Fehér Dezső ballábát is am-
putálják

Fehér Dezső dr. életének ez a periódus
dusa sem tartott sokáig. A bukaresti nagy
szovjetkémkedési per volt utolsó nagy
bűnügye: Fehér Dezső képességei itt is
megtehték a magukét és a súlyos váddal
terhelt védenőcé a bukaresti hadbírósg
felmentette. De ekkor újra a trombózis
tünetei mutatkoztak Fehér dr.-nál, ez-
úttal a ballábnál. Az orvostudomány most
is mindent elkövetett, de a budapesti
Manninger-klinikán végül mégis ampu-
tálni kellett Fehér dr. épen maradt lá-
bát is. A csodálatos életerejű embert ez
sem tudta maga alá gyűrni. Pár hónappal
előzött vizitátér Kolozsvárra, két mulá-
bal is megtanult járni és jólismert alakja
ismét fel-feltűnt a törvényszék és a tábla
folyosóján. Fehér Dezső dr. megmaradt
a régiének és hogy a járási nehézségek
ne akadályozzák megélhetését, bírói ki-
nevezést kért az igazságügyminisztérium-
tól. A minden körben egyformán nép-
szerű Fehér dr.-t nem hagyták cserben
román kollegái és az ősi törvényszéki
tárgyalási évre már bírói kinevezés várta
volna. Ez a pozíció végre nyugodt és biz-
tos egyszisztenciát biztosított volna a sok
megpróbáltatással sújtott ügyvédre. Ugy
látszik azonban a sors nem akarta meg-
érdemelt pihenőhöz juttatni szegény Fe-
hér Dezsőt és mielőtt ezt a célját el-
érhette volna, ragadta magához a halál.
Fehér Dezső dr. mindössze 43 éves volt
és Magyarországon élő közvetlen rokon-
sága gyászolja. Temetése ma, kedden dél-
után lesz és erre hiány nélkül fognak
felvonulni az öt nagybecsült kolozs-
vári ügyvédek, valamint számos jóbarátja
és ismerősei.

Iskolások szerencsése

a Lepage sorsjegy. Minden vásárló in-
gyen kapja. Kérjen ingyen betétköny-
vet Lepage-tól.

Kinos bot

„b
m

Zárlato
intendá

Bucuresti, s
Kelet tudósító
délutáni száma
zól azokról a
lésekről, mely
nél fedeztek
előtt. Azok a
tiszték, akik
hogy olasz gy
rendeljenek és
delt hajók átv
nagy gondnal
lító olasz gyár
a román had
egyáltalán nem
tesznek. U
tiszték a hadi
gelt sziléziai
nél is különb
tek el, amelye
52 millió leje
hozzávetőleges
államot.

A mulasztá
riumban fedez
sodik hadtest
tábornok azon
latot. Az ügy
selő a parlame
terpelláció for
képviselő m
van-e tudomá
minisztérium
pénzügyminis
említett tenge
hajók szállítás
félmillió lej k

A tengerész
vezetett vizsg
a H. típusu to
hajók, valami
szállítás
887 lejes det
citért a hadü
a következő sz
1. Vasile S
tengerészeti
578 ezer 932
személyében.
14 millió 831
tésére kell kö
tásokért, am
vezetőivel egy
ugyancsak
egy 9 millió
lyet alárende

2. Budeanu
haditengerész
vezetője. Szer
saival pedig
3. Matei V
tengerészeti
millió 814 ez
lő lejt fele
4. Nastura
tengerészeti
zetője, 18 m
5. Simion
a tengerészet
mazottja, 9
6. Robu in
gerészet adm
tője, 319 ezer
felelős.

Ezenkívül
terítési per i
nisztérium
ellen, aki kö
a hadihajókk
ket.

Nyaralásból hazatérők első útja Czinkhez vezet,
hogy ruháit kevés pénzért rendbe tegye

Kinos botrány a haditengerészetnél felfedezett 52 millió lejes visszaélések miatt

„Mentsék meg a román hadsereg becsületét és kövessenek el magukon harakirit!”

A hadügyminisztérium visszaküldte Fiuméba a panama tenger-alattjárót és 150 ezer angolfont kártérítést követel a gyártól

Zárlatot rendeltek el Scodrea tengernagy és Budeanu intendáns tábornok vagyonára

Bucuresti, szeptember 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adeverul ma délutáni számában már részleteket közl azokról a panama-gyanus visszaélésekről, melyeket a haditengerészetnél fedeztek fel néhány hónappal ezelőtt. Azok a magasrangú tengerésztisztek, akik megbízást kaptak arra, hogy olasz gyárakban torpedóhajókat rendeljenek és vegyenek át, a megrendelt hajók átvételénél nem tulságosan nagy gonddal jártak el és így a szállító olasz gyár olyan hajókat adott át a román haditengerészetnek, amelyek egyáltalán nem felelnek meg rendelkezésüknek. Ugyanezek a magasrangú tisztek a haditengerészet által szükséges sziléziai és cardiffi szén átvételénél is különböző mulasztásokat követtek el, amelyekből kifolyólag több mint 52 millió lejes károsodás érte az első hoozávetőleges számítások szerint az államot.

A mulasztásokat a hadügyminisztériumban fedezték fel. A bukaresti második hadtest megbízásából Gavrilescu tábornok azonnal megindította a vizsgálatot. Az ügy kipattant és egy képviselő a parlament elé hozta az ügyet interpelláció formájában. Az interpelláló képviselő megkérdezte a kormányt, van-e tudomása arról, hogy a hadügyminisztérium már fel is szólította a pénzügyminisztériumot, hogy a fentebb említett tengerésztiszteken hajtsa be a hajók szállításánál az államot ért 52 és félmillió lej kárt.

52 millió lejes „deficit”

A tengerészeti felügyelőség által bevezetett vizsgálat megállapította, hogy a H. típusu torpedó- és tengeralattjáró hajók, valamint a sziléziai és cardiffi szén szállításánál 52 millió 556 ezer 887 lejes deficit merült fel. A deficitért a hadügyminisztérium egyelőre a következő személyeket teszi felelőssé:

1. Vasile Scodrea altengernagy, volt tengerészeti felügyelő, aki 28 millió 678 ezer 932 lejes kárért felelős, saját személyében. Ezenkívül társaival együtt 14 millió 831 ezer 729 lej visszafizetésére kell köteleznie azokért a mulasztásokért, amelyeket a tengerészet többi vezetőivel együtt követtek el. Végül ugyancsak Scodrea admirális felelős egy 9 millió 800 ezer lejes kárért, amelyet alárendeltjei követtek el.

Kik a felelősök

2. Budeanu intendáns-tábornok, a haditengerészet volt adminisztratív vezetője. Személyében 344 ezer 724, társaival pedig 578 ezer 494 lejért felelős.

3. Matei Vasilescu komandor, volt tengerészeti igazgató személyében 12 millió 814 ezer, társaival pedig 18 millió lejért felelős.

4. Nasturar Vasile komandor, a tengerészet technikai osztályának vezetője, 18 millió lejért felelős.

5. Simion Gheorghiu főmechanikus, a tengerészeti igazgatóság volt alkalmazottja, 9 millió lejért felelős.

6. Robu intendáns-alezredes, a tengerészet adminisztrációjának volt vezetője, 319 ezer 129 és 578 ezer 494 lejért felelős.

A „közvetítő”

Ezenkívül külön egymillió lejes kártérítési per indítását kéri a hadügyminisztérium Urbani külföldi alattvaló ellen, aki közvetítette és előkészítette a hadihajókkal kapcsolatos visszaéléseket.

Az egymillió lejes kártérítésén kívül 9 millió lejes kártérítési garanciát követel az állam az olasz származású Urbanitól.

A hadügyminisztérium megállapítja végül, hogy 18 millió lejt teljesen illegálisan fizettek ki az olasz cégeknek, 9 milliót pedig olyan munkálatokért utaltak ki, amelyeket soha a szállító cégek el nem végeztek.

A torpedókat szállító Patisson és Brown-Boweri cégekkel szemben termékszetszerűleg nem tud eljárni az állam. Ezzel szemben felbontotta a hadügyminisztérium a szerződést a fiumei „Quarnaro” gyárral, amely a román állam megrendelésére egy tengeralattjárót épített és szállított el. Annakidején a tengeralattjárót nagy ünnepek közepette keresztelték el „Delphin” névre a konstancai kikötőben. Rövidesen kiderült, hogy ez a tengeralattjáró sem felel meg az előírt követelményeknek. A hadügyminisztérium most a szállító Quarnero gyár rendelkezésére bocsájtotta a tengeralattjárót és visszaköveteli a már kifizetett 150 ezer 661 angol fontot, valamint ennek kamatait.

matáit.

Zárlat a bűnösök vagyonára

A számvetőségi törvény 21-ik szakasza alapján a hadügyminisztérium felszólította a pénzügyminisztériumot, hogy vétesse zár alá Scodrea tengernagy, Budeanu tábornok és társainak ingó és ingatlan vagyonát. Ugyanakkor a hadügyminisztérium az ügybe bekevert aktív katonatisztek fizetésének lefoglalását rendelte el.

Mint a fentebbiekből kitűnik, az ügy meglehetősen súlyos. A hadügyminisztérium egyelőre csak a katonatisztek polgárjogi felelősségét állapította meg. Gavrilescu tábornok azonban folytatja a vizsgálatot azok megállapítására, hogy vajjon nincsenek-e bűnügyi vonatkozásai azoknak a mulasztásoknak, amelyek ebbe a kinos ügybe belekevert katonatisztek terhelik. A botrány kipattanása Bukarestben kinos feltűnést keltett. Ugy Scodrea tengernagy, mint Budeanu tábornok vezetés szerepét töltötték be a hadseregben.

A Calendarul „Valami büzlök a hadseregnél” címmel írott cikkében szigorú szakciókat követel a bűnösökkel

Zsidó író darabjának előadását nem engedélyezi a Vasgárda

A regáti román városkában vasgárdisták állták el a bejáratot egy színháznál, amely zsidó szerző darabját akarta előadni. A hatóságok nem akarták a botrányt megakadályozni

Bucuresti-Bukarest, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Roman városkában tegnap este a Vasgráda hívei hatalmas botrányt provokáltak. A Trianon színház felvette műsorára egy Solomon nevű helyi zsidó publicista revüjének előadását. Tegnap estére volt kitűzve a premier, amely elé nagy érdeklődéssel tekintett a városka lakossága. Am az előadás megkezdése előtt egy vasgárdistakból álló csoport helyszelkedett el a színház bejáratánál és erőszakkal megakadályozták, hogy bárki

is a terembe lépjen.

A közönség, mely nagyszámmal gyülekezett össze a premierre, erőlesen tiltakozott az ifjú vasgárdisták cenzurája ellen. Ezek azonban Palesztinába küldték a tiltakozókat. Verekedés keletkezett, amelynek során a vasgárdisták Jean Bayer egyetemi hallgatót és Lazar kereskedő segédt gumibotokkal véresre verték. A darab szerzője, midőn erről tudomást szerzett, azonnal felkereste a vármegyei

prefektust és felkérte, hogy tegye meg a szükséges rendfentartó intézkedéseket. Az író energikusan követelte, hogy a botrányhősöket azonnal távolítsák el a színház bejáratától. A prefektus mindent megígért, de semmit sem csinált. A rendőrség karbatett kézzel türte a botrányt, amelynek este tíz órakor a vasgárdisták visszavonulása vetett véget. Az előadást természetesen már nem lehetett megtartani.

A béke jegyében:

Kiujultak a harcok Paraguay és Bolivia között Súlyos diplomáciai konfliktus Amerika és Japán között

London, szeptember 12. Japán és az Egyesült Államok között konfliktus tört ki. A japán sajtó éles támadásokat intézett az osakai National City Bank fiókjintézet ellen s azzal vádolta a pénzintézetet, hogy kényszerítette a céltartalványképeket készített Osaka környékéről.

A tókioi amerikai nagykövét kormányát úgy informálta, hogy a bank tisztán reklámcélokra készített felvételeket a város fejlődéséről. Az információ birtokában az amerikai kormány azt követeli Japántól, hogy a kormány tegyen közzé nyilatkozatot, amely a bankvezetőséget minden gyanu alól tisztázza. A japán kormány a pénzintézet ellen folyó vizsgálat befejezéséig megtagadta az elégtétel-

adást.

Newyork, szeptember 12. A paraguay-bolivian határvidéken kiujultak a harcok. A paraguayiak támadását — mint a bolivian vezérkar jelenti — visszaverték. Asuncionból, Paraguay fővárosából ezzel szemben a bolivianak felett aratott győzelemről adnak jelentést. Eszerint a 4. hadosztályt bekerítették, 1200 foglyot ejtettek s 11 ágyut és nagymennyiségű más hadianyagot zsákmányoltak. A paraguayiak támadása során egy bolivian erőd teljesen megsemmisült s egy másikat csak nem sértetlen állapotban sikerült a csapatoknak elfoglalniok. Az asuncioni kormány a győzelem alkalmából üdvözlötlet küldött a főparancsnokságnak, amely napiparancsban tudatta a kormánynak a győzelem felett érzeti örömét a csapatok

kal. Az Egyesült Államok és néhány dél amerikai állam kormányai ma újra diplomáciai uton, jegyzékekben hívták fel a két ellenségeskedő államot a harcok megszüntetésére.

3 ucai

emeleti, modern parkettes szobák, átrovóvalva és kifestve, fürdő, előszoba, konyha azonnalra kiadó Széchenyi tér 37. sz. alatt. (Rosenzweig-ház).

A „Zsidó” Marx

Írta: Szabó Imre

A tartalomból: Rabbi Levy Marx családja — Marx Károly zsidó környezete — Marx és a Rotschildok — Bauer és Marx zsidóvitája.

A finom papirosra nyomott példányok

ára 30 lei

Az egyszerű kiadás ára:

15 lei

Megrendelhető bélyeg előzetes beküldése mellett is az Uj Kelet könyvosztályában Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

szemben. „A hadügyminisztériumon — írja a lap — egyre jobban elhatalmasodik a baksis fekélye. Melyik miniszternek lesz bátorsága a baksisnak ezzel a pokoli ágyuzásával szembeszállni? Akárki is legyen ez a miniszter, a román hadsereg legnagyobb békegyőzelmét fogja aratni. Mi sem természetesebb, minthogy a repülőgépfantomok után tengeralattjáró fantomjai is legyenek a román hadseregnek. Arról van szó, hogy meghamisították a megrendelési jegyzőkönyvet, sőt a tengernagy szolgálai állítólag álkulcsokat is igénybe vettek ennél a furcsa szállításnál...”

A Calendarul felszólítja végül Scodrea tengernagyot, Budeanu tábornoát és az ügybe bekevert többi katonatisztek, hogy **mentsék meg a román hadsereg becsületét és kövessenek el magukon harakirit.**

SPORT

Gólképtelen csatársora miatt elvesztette első bajnoki meccsét a Románia

Az Universitatea győzött Aradon

Cluj-Kolozsvár, szeptember 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti bajnokság első teljes fordulóján végre Kolozsvárnak is jutott egy meccs, amelyet érthetően nagy érdeklődés előzött meg. A szépszámu közönség nem is csalatkozott várakozásaiban, mert érdekes és végig nagyon élénk lefolyású mérkőzésben volt része. A Románia nagyon szép irammal kezdett, változatos akciót mutatott be és technikás, fair játékmódora tetszést váltott ki, de a meccset mégis elvesztette. A veszteség annál érzékenyebben sujthatja a csapatot, hogy klasszisokkal volt jobb ellenfelénél, mely egyáltalában nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Egyedül közvetlen védelmében mutat meg oroszárkörméit a Gloria.

Csapatok:

Gloria: Bugariu, Husztig, Albu, Kozma, Szabó, Neteda, Marianut, Dobra, Blaskovits, Barbu II. és Tisza.

Románia: Chendrean I., Dóci, Chifor, Felecan, Criza, Muresan, Chendrean II., Farkas, Munteanu, Cipcigan és Capusan.

A 24-ik percben Albu hátraadott labdáját Munteanu elfogja, Bugariu önfeláldozóan a lábáról öklözi le Chandreanuhoz, aki ivelten bead és Cipcigan az üres kapuba fejele a vezetőgólt (1:0). Rá egy percre Chendreanu-Munteanu fejesakciójából szinte benn van a második gól, azonban Munteanu szép fejes hajszálynira fölémegy. Gyenge Gloria támadást szerel a Románia védelem, a labda Szabóhoz kerül, a centerhalf 25 méterről hatalmas lövést küld a kapura, mely a felső lécről védhetetlenül vágódik hálóba! Állandó Románia főlény után könnyen éri el gólját a Gloria. Az ominózus 41-ik percben Barbu II. feltartóztatatlantul tör ki és a kifutó kapus mellett a győztes gólt lövi (2:1). A hátralévő négy perc csapkodás és unalom. Morar Teofil kifogástalan bírót volt. A játékosok közül a győztes csapatban Bugariu, Husztig, Albu, Szabó és Barbu mutatnak jót, a Romániából a közvetlen védelem, Criza, Muresan, Farkas, Munteanu és Cipcigan.

Románia b.—Fellegvár 6:5 (1:1). Érdekes mérkőzés.

Bucuresti. CFR (Bukarest)—Ripensia 3:2 (0:2). Meglepetés!

Nagyvárad. NAC—Brasovia 3:0 (3:0).

Arad. Universitatea—AMTE 3:1 (1:0). Az Universitatea biztosan győzött Surlasi, Sepi és Stanoiev góljaival.

Temesvár. TMTE—Unirea Tricolor 0:0.

Ploesti. Tricolor (Ploesti)—Soimii 4:0 (1:0):

Vidéki eredmények: Dés, Somes—KAC 4:1 (1:1). Szilágyi (2) és Lázár (2) a góllövők, a vigaszgólt Fazekas lötte.

Temesvár. Ilsa—Rapid 3:0 (1:0). Lugos. Vulturii—TAC 3:2 (2:0).

Uj uszórekord a 100 méteren. Vasárnap az Universitatea uszó Zilahon szerepeltek. Az uszóverseny kiemelkedő eseménye volt Pasca (U) 1 perc 09.2 mp.-es ideje a 100 méteres gyorsuszásban, amely jobb a fennálló román rekordnál. A zilahi uszóda azonban csak 25 m. és kérdéses, hogy így a rekordot hitelesítik-e. Vízipótlóban az Universitatea 12:3 arányban győzött a ZUE ellen Bojtor (4), Orosz (4), Ziegler (3) és Vancea góljaival. Bíró Koncz.

Külföldi eredmények:

Miskolc. Ferencváros—Attila 1:0 (0:0). Bajnoki. A Ferencváros nehezen győzött.

Debrecen. Bocskay—Soroksár 5:0 (2:0). Bajnoki.

KÖZGAZDASÁG

A romániai Kishitelbankok Központja a további hitelfolyósítás mellett döntött

Érintetlen a Kishitelbankok mobilitása

Cluj-Kolozsvár, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Szeptember 10-én kezdte tanácskozásait Kolozsváron a 96 romániai Kishitelbank Országos Központi Bizottsága I. Usoskin elnöklése alatt. Az ülésre eljöttek a szervezetre regáti, beszarabjai, bukovinai és erdélyi delegátusai. A clujji szervezet nevében dr. Spitzer József üdvözölte a vendégeket meleg szavakkal és utalt a testvéri együttműködés szükséges ségére. Az ülés tárgysorozatát az egyes országrészek szervezeteiről való beszámoló, a jelenlegi kihelyezési feltételek és behajtási módzatok megtárgyalása szepzte. A jelentésekből és felszólalásokból megállapítható volt, hogy a romániai Kishitelbankok bonitása és mobilitása — hál a Joint Foundation bevált módszerének — minden kétségen felül áll és ezt a mai példátlan rossz bankkonjunktúra sem ingathatja meg.

Az ülésen elhatározást nyert, hogy a kishitelbankok továbbra is eleget fognak tenni hivatásuknak azokkal szemben, akik respektálják kötelezettségüket a Kishitelbankokkal szemben. A késedelmes visszafizetésekkel szemben pedig éppen az intézmények közérdekére való tekintettel, — szükség esetén — erőlyes eszközök is igénybe fognak vétetni. Az

Iskolák!

Edelstein M. David:

Hittoktalók!

„Carte de religieuna mozaică“

románnyelvű bibliatörténet és hittan-könyv az elemi iskola összes osztályai számára, a közoktatásügyi minisztérium által approbálva, kapható a szerzőnél: Timisoara, IV. st. Gh. Pop de Basesii 11.

ÁRA: 35 LEI

Tanítóknak és könyvkereskedőknek szokásos rabatt.

Genova. Genova—Ujpest 6:5 (4:3). Meglepetés!

Firenze. Fiorentina—Hungaria 2:1 (1:0).

Fiume. Fiumara—Budai „11“ 2:1 (1:1).

Szeged. Délmagyarország—BLASZ 6:0 (3:0). Ujszeged—Kecskemét 2:1 (1:0).

A revizionista konferencia megerősítette a calaisi határozatot és harcot hirdetett meg Anglia ellen

Miért vonta ki magát a revizionista unió vezetőségéből Richard Lichtheim, a németországi revizionisták vezére?

Bécs, szeptember 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A revizionista unió bécsi konferenciájának záróülésén az unió új vezetőségét választották meg és végleges formába öntötték a bizottságok határozati javaslatát. A konferencia öt tagu exekutívét választott, amelynek tagjai Vladimir Jabotinsky, Meer Grossmann, dr. Soskin, Robert Stricker és Machover lettek. Elhatározták, hogy az unió központját 1933 elején Genfba helyezik. Minden valószínűség szerint Jabotinsky és Grossmann ugyancsak Genfba helyezik át lakóhelyüket.

Elhatározta a konferencia, hogy a politikai bizottság által megjelölt irányvonalak szerint petíciót intéznek a Népszövetséghez és nemzetközi akciót indítanak Anglia ellen. Bizottságot alakítottak arra vonatkozólag, hogy megfelelő politikai státuszt dolgozzanak ki a palesztinai revizionisták autonómiájának kivívására.

A konferencia jóváhagyta a calaisi határozatot. Ennek megfelelően a revizionista unió tagjainak szabad belátására bízzák, hogy a Cionista Világszervezethez tartozzanak-e vagy sem. Ezzel szemben elhatározták, hogy az unió összes tagjai, akár sékelfizetők, akár nem, kizárólag a revizionista unió fegyelmének vannak alárendelve. A maximalista frakció javaslatát, hogy hirdessék be a „non cooperation“-t a palesztinai kormányval, — a plénum elvetette.

A konferencia záróbeszédét Jabotinsky tartotta. Rámutatott a központ Genfba való áthelyezésének jelentőségére és kijelentette, hogy ez a határozat tiltakozást és a harc meghirdetését jelenti Anglia mandátumtörése ellen. Beszédét így fejezte be:

„Harcolni fogok a Herzl által teremtett Szervezet meghódításáért.“

A határozatok közül rendkívül heves harcok voltak a bizottságokban. Különösen a szervezeti és a politikai bizottságban a revizionistáknak a Cionista világszervezethez való viszonya kérdésében és a politikai akciót illetően. A harc az exekutívén belül is igen éles volt és csak nagy nehezen lehetett valamilyen platformot létrehozni. Jabotinsky sokat fáradozott azon, hogy dacára a palesztinai frakció éles ellenállásának, lehetővé tegye Lichtheim újramegválasztását. Ez azonban meghiusult.

J. Kleinov, aki Richard Lichtheim álláspontját képviselte a konferencián, egy újságírónak kijelentette, hogy Lichtheim csak a következő feltételek mellett lett volna hajlandó az unió munkájában résztvenni:

1. Ha hatályon kívül helyezik a calaisi határozatot.
2. Ha kiküszöbölik az tíres politikai demonstrációkat.
3. Ha megszüntetik a palesztinai revizionista csoportban uralkodó anarchiát.

Lezajlott a temesvári Lloyd-Társulat 67. évi közgyűlése

Totisz Rezső belga konzul lett az ujonnan megválasztott elnök

Timisoara-Temesvár, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt vasárnap tartotta meg saját helyiségében élénk érdeklődés mellett a temesvári Lloyd-Társulat 67. évi rendes közgyűlést. A gyűlést Totisz Rezső belga kir. konzul, a Lloyd-Társulat elnöke nyitotta meg román és német nyelven. Az elnök rámutatott gondolatokban gazdag beszédében a társulat eddigi aktivitására. De kiemelte, hogy még a mai súlyos helyzetben is hivatásának magaslatán állott a Lloyd-Társulat s ugy jogszolgáltatás, mint társadalmi téren valóban maradandó tevékenységet fejtett ki.

A tetszéssel fogadott elnöki megnyitótól Lampel főtűkar tartja meg terjedelmes referátumát. Majd a zárszámadást ismerteti s ezzel a közgyűlés megadja a felmentvényt a lelépő vezetőségnek. Brebenariu Vasiliu, a temesvári áru-tözsde ügyvezető elnöke emelkedik szólásra. Beszédében kifejti, hogy a Lloyd-Társulat a mai viharos időkben egy védetten álló oázis, ahol egymásra találnak a különböző felfogások s ahol ma is fáradoznak a társulat legkiválóbb közgazdászai a köz érdekekben s a mai súlyos helyzet feljavitásán. A to-

erdélyi intézetek helyzetéről dr. Fenichel József számolt be, örömmel közölve, hogy az agrárkonverzió alig sújtja az erdélyi intézeteket, melyeknél a gond ma inkább a tüke kihelyezési lehetőségeken jelentkezik.

A vendégek tiszteletére az erdélyi szervezet társasbédét adott, amely meleg együttérzés jegyében zajlott le. Az ebéd után többek között felszólalt dr. Marton Ernő képviselő is, aki biztosította a Kishitelbankok vezetőit arról, hogy az ország zsidó lakossága és mértékadó szervei a legnagyobb mértékben értékelik a romániai zsidóság egyetlen gazdasági segítő szervezetének, a Kishitelbankoknak kiterjedt, közérdekű tevékenységét és az ország zsidóságának szeretetéről biztosította a vezetőket.

Ugyancsak Clujon ülésezett dr. Borgida József (Oradea) elnöklésével az erdélyi Kishitelbankok Munkaközössége is. A szervezet vezetősége nevében dr. Fenichel József tartott beszámolót a mai helyzetről és az elvégzett munkáról. A megjelentek egyhangulag elfogadták a szervezeti jelentést, megadták az elmúlt periódusra a felmentvényt és új vezetőséget választottak.

vábbiak során még kiemeli azt is, hogy a Lloyd-Társulat hosszú éves működése alatt nemcsak az országban, hanem a külföldön is teljes elismerést vívott ki magának. Az ovációval fogadott beszédet azzal zárja, hogy az új vezetőség megválasztására konkrét javaslatot tesz.

Eszerint: Elnök Totisz Rezső belga kir. konzul, igazgató Löffler Béla. Három évre megválasztandó igazgatósági tagok: Blasian Victor mérnök, Gross Imre malomigazgató, Kecskeméti Sándor, dr. Klein Vilmos, Latter Mihály, Oprea János, Popper Zsigmond, Prochaska Ede vezérigazgató, Reisz Alfréd, Tedeschi Béla, Weinberger Ferenc, dr. Jakobi Kálmán, valamint Rudali Adolf. Egy évre megválasztandó választmányi tagok: Catina László és Radó Lajos. A vezetőségre vonatkozó javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadja, majd az ujonnan megválasztott elnökség nevében Totisz Rezső köszöni meg a közgyűlés bizalmát s annak a reményének ad kifejezést, hogy a legközelebbi közgyűlésig a gazdasági helyzet annyira fog feljavulni, hogy a Lloyd-Társulat is jövő évi jelentésében százszázalékos munkaszaporulatról fog beszámolni.

Ros Hasana a Keren Kayemeth Leisraelé — gondoljatok a Thora előtt a föld megváltására

A désaknai szerelmi gyilkosság tragikus törvényszéki epilógusa

Háromévi fegyházra ítélte a dési törvényszék Bentea Rozalia désaknai postás kisasszonyt,

aki zsebkéssel szivenszurta régi udvarlóját. Hisztériás görcsök között vette tudomásul Bentea Rozalia az ítéletet. Édesanyja öngyilkosságot kísérelt meg

Dej-Dés, szeptember 12. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A dési törvényszék Berzescu-Teodoru tanácsa hétfőn délelőtt hirdette ki az ítéletet abban a tragikus háttérű szerelmi gyilkossági perben, amely hónapokkal ezelőtt Dés egész társadalmát izgalomban tartotta. Az Uj Kelet részletesen beszámolt annak idején arról, hogy Bentea Rosalia désaknai, huszonegy éves postás-kisasszony kézzurással megölte Bálint János asztalossegédet, aki éveken keresztül üldözte szerelmével. Bentea Rosalia édesapja jómodu gazdálkodó volt egy déskörnyéki faluban és Bálint János mint béres volt alkalmazva Benteaéknál. Bálint Juon az akkor még tizenöt éves kislánynak udvarolni kezdett és

éveken keresztül táplálta álmaikat, hogy egyszer majd elérheti feleségül Bentea Rosaliát.

A leány édesapja hallani sem akart Bálint közeledéséről, akit rövid idő alatt el is távolított birtokáról. Bálint ekkor Désre ment, ahol asztalosinasnak állott be.

Bálint Désaknán is üldözi Róziát

Időközben Bentea Rozalia Désaknára költözött, ahol a postahivatalban vállalt állást és olyan terveit voltak, hogy később vizsgát tesz és a posta szolgálatába lép. Bentea Róziának kitarátóan udvarolt Szabó Béni dési fiatalember, aki vasárnaponként meglátogatta désaknai otthonában a lányt.

Bálint, amióta Bentea Rozalia Dés szomszédságában lakott, ismét nem tudott nyugodni és zaklatni kezdte régi szerelmét.

Tudva azt, hogy Szabó Béni házassági célokkal közeledik a lányhoz, mindent megkísérelt, hogy visszanyerje Bentea Róziát, aki — mint ahogy azt ő az egész környéken híresztelte, éveken át kedvese volt és házasságot ígért neki.

Középpont a désaknai ház ellen

Egy vasárnap este, amikor Szabó Béni látogatásban volt a lányánál, Bálint közpört zudított a házra. A közpörtnek néhány ablak betörésén kívül egyéb eredménye nem volt, ezzel szemben a dési törvényszék csendháborításért és magánlaksértésért két heti elzárásra ítélte Bálintot. A szerelmes fiú elkeseredése ekkor végsőkig fokozódott és Bálint elhatározta, hogy erőszakkal behatol Bentea Rózialia házába, hogy

visszatérésre birja a lányt. Ezt a szándékát végre is hajtotta Bálint, de végzetes körülmények egybejárása folytán tettéért életével kellett lakolnia. Az ominózus vasárnap éjjel tizenkét óra tájban ugyanis

Bentea Rózialia jelentkezett a désaknai csendőrsőn és hisztériás kitérőek közepette beismerte, hogy dulakodás közben véletlenül leszurta Bálint Juont,

aki holtan maradt lakása udvarán. A dési ügyészség ekkor letartóztatta a leányt, aki azt a vallomást tette, hogy Szabó Bénnel a szobában tartózkodott.

Az unaloműző zsebkés

Szabó Béni zsebkése az asztalon hevert és ő azzal játszadozott. Kinyitotta, majd újra összecsuksa a zsebkést. A beszélgetés közben, mialatt ő szórakozottan a zsebkéssel foglalatokodott, zajt hallott az udvarról és kiment, hogy annak okát megállapítsa. Ekkor azt érezte, hogy valaki hátulról megragadja és megcsókolja.

Dulakodás támadt közöttük és a lány, elfelejtve, hogy a zsebkés nyitva van, akaratlanul sziven surta Bálintot, aki tíz lépésnyit hátrált, majd holtan esett össze.

A dési törvényszék a vallomás alapján szabadlábra is helyezte Bentea Róziát, de a kolozsvári tábla vádtanácsa

az ügyészi fellebbezésnek helytadva, elrendelte ellene a harminc napi vizsgálati fogságot. A vizsgálati fogságot azóta a törvényszék már többször megszüntette, de a tábla ugyanannyiszor újra elrendelte.

Bűnügyi főtárgyalás — szemtanúk nélkül

Igy jutott el a per a főtárgyalásig, melyen a bizonyítási eljárásra nagyon kevés lehetőség nyílt, mert az udvaron történeteket Bentea Róziának kívül senki nem látta. A tárgyalás dr. Rosca Valér vezetőügyész és dr. Marsilian védőügyvéd párviadala volt. Érdekes dr. Fodor kórházi főorvos és dr. Pasca városi tisztifőorvos, törvényszéki szakértők vallomása, akik kijelentették, hogy Bálint nem folytathatott szerelmi viszonyt a vádlottal, mert Bentea Rózialia érintetlen. Szabó Béni megerősítette azt a vallomást, hogy a lány a szobában az ő zsebkésével játszadozott, a gyilkosságra vonatkozólag csak annyit mondott, hogy amikor az udvarra kiment, Bálint már halott volt, a lány pedig zokogva kiáltotta, hogy véletlenül megölte régi udvarlóját.

A vádnak és védelemnek, valamint dr. Nagy Jakab magánvédképviselőnek fel szólalásai után hétfőn délelőtt hirdette ki az ítéletét a törvényszék, mely óriási szenzációt keltett és amelyet jogászi

Fájdalomtól lesújtva tudatjuk, hogy a legjobb kolléga

Dr. Lukács Lajos ur

életének 47-ik évében, folyó hó 6-án elhunyt.

Emlékét örökké őrizzük! 1932 szeptember hó.

A Székpatáki Erdőipar R. T. és Marosvölgyi Fatermelő R. T. tisztviselőikara.

körökben élénken kommentálnak. A törvényszék ugyanis elfogadta az ügyész vádminősítését és halált okozó súlyos testi sértésben mondotta ki bűnösnek a lányt,

akát a BTK. paragrafusára értelmében három évi fegyházra ítélte. A törvényszék a BTK 92. paragrafusát nem alkalmazta és enyhítő körülményül csak annyit tudott be, hogy a vádlott fiatal és büntetlen előéletű.

Dramai pillanatok az ítélethirdetésnél

Bentea Rózialia velőtrázó sikollyal vette tudomásul az ítéletet és mielőtt megakadályozhatták volna, a földre vetette magát és hisztériás görcsökben a haját tépte. A teremben tartózkodó édesanyja az ablakhoz rohant, hogy az uccára vesse magát.

Az asszony öngyilkosságát a hallgatóság gátolta meg. A drámai jelenetek után, amelyek érthetően igénybe vették a főleg fiatal hölgyekből álló hallgatóság idegeit, úgy a vád, mint a védelem fellebbezéssel élt a táblához. A tábla felsőbbfokú ítéletét a rendkívül érdekes perben jogászi körökben érdek lődéssel várják. s. m.

A Kreuger-hagyaték botránylistája

Egymillárd svéd koronát tesznek ki Kreuger adósságai

Stockholm, szeptember 12. Szombaton tették közzé Kreuger veszteségeinek számadatait, amelyek óriási feltűnést keltettek. A kimutatásból kitűnik, hogy

a gyufakirály fedezetlen személyi adósságai meghaladják az egymillárd svédkoronát.

A csődtömeggondnokság hangsúlyozza, hogy a hiányos könyvelés következtében nem lehetett és a jövőben sem lehet pontos képet nyerni Kreuger tény-

leges vagyoni helyzetéről, valamint azt sem lehet megállapítani pontosan, mennyiben terhelik az adósságok Kreugert és mennyiben a Kreuger & Toll részvénytársaságot. Kreuger adósságainak listáján számos ismert személyiség szerepel, közöttük egy stockholmi lap főszerkesztője 180.000 koronával, egy ismert svéd operatőres 40.000 koronával, a stockholmi kommunista lap szerkesztője 35.000 koronával, amiért a lap részvényeit zálogosította el, a

kommunista lap külön 100.000 koronával záloglevelek fejében.

Az aktívák között van az a 100.000 korona, amelyet Ekman volt miniszterelnök és a szabadelvű párt vezére fizetett vissza és 70.000 korona, amelyet ismeretlen és meg nem nevezett személyek juttattak el a csődtömeggondnokhoz.

A Kreuger & Toll Részvénytársaság aktívái 508 millió, a passzívák 780 millió koronát tesznek ki.

Élelmiszerhiány lépett fel Szovjetországban

A szovjet kormány felére redukálta a lakosság élelmiszeradagjait. Sikerrel kecsgettnek a Szovjetország és Amerika közötti diplomáciai tárgyalások

Moszkva, szeptember 12. Az orosz kormány rendeletet adott ki, amelyben felére redukálja a lakosság élelmiszeradagjait. Ez alkalommal még a külföldiekkel szemben sem tesz kivételt a rendelet. Az összes intézmények és üzemek utasítást kaptak, hogy zöldségkerteket állítsanak be maguknak. Az élelmiszerhiány és az árak emelkedése miatt attól tartanak, hogy a következő tél rendkívül súlyos lesz Oroszországban.

Moszkva, szeptember 12. A szovjet kormány rendeletileg megtiltotta a parasztnak a kollektív gazdaságok földbirtokaiból való visszavonulását. A kollektív földterületek határait véglegesen megállapítják. Azok a parasz-

tok, akik elhagyják a gazdaságot, elvesztik eddigi földjeik birtokjogát, de területet kaphatnak az állami gazdaságoknak eddig még szabad földjén.

Moszkva, szeptember 12. Tudvalevőleg Washingtonban tárgyalások folytak Oroszország megbízottjai és az amerikai kormány között. A tárgyalások célja az, hogy az Egyesült Államok felvegyék a diplomáciai kapcsolatokat Oroszországgal. A moszkvai politikai iroda Molotov elnökle mellett bizottságot jelölt ki, amelynek az a célja, hogy előkészítse amerikai államférfiak és nagyiparosok szovjet-országi látogatását. A „Pravda”, a szovjet hivatalos lapja hangsúlyozza

a tárgyalások gazdasági és politikai fontosságát és annak a reményének ad kifejezést, hogy Amerika és Szovjet-Oroszország között még ez év végéig helyreáll a rendes diplomáciai viszony.

A legolcsóbb magyar lexikon a

Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fűzve, 150 lej egész vázomban kötve. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Szívünk legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy a magunk, valamint az összes rokonság nevében, hogy a forrón szeretett gyermek, jó férj, apa, testvér és rokon

Dr. Lukács Lajos

életének 47-ik, boldog házasságának 12-ik évében, folyó hó 6-án elhunyt.

Emlékét kegyelettel őrizzük! 1932 szeptember hó.

A gyászoló család.

Ne higgyen senkinek! Győződjön meg személyesen „CRISTAL” fest, tisztít és mos legszebben

A németországi zsidók tragédiája

Irta: Dr. MAYER EBNER

I.

A genfi zsidó világkonferencián alkalom volt kimagasló német zsidókkal beszélgetést folytatni németországi testvéreink helyzetéről. Alkalom volt ez alkalommal jóval többet megtudni, mint amennyi kicsengett a német zsidók reprezentánsainak nyilvános beszédeiből. Németországi testvéreink olyan időkben élnek át, amelyek sokban hasonlítanak azokhoz, amikor a város csőcseléke a gettó kapui előtt lesben állottak, hogy az adott pillanatban megrohamozzák a zsidónegyedeket hogy raboljanak, gyilkoljanak és gyujtogassanak. Mint annakidején, úgy most is a zsidók minden reményüket a hatóságok energiájába helyezik, de minthogy egy Hitlerkormány nem tarthatja a lehetőségeket birodalmába, az a reményük is oszladozik. Németország egyik határától a másikig hallani lehet, mint a nemzeti szociálisták Juda verrecselé csatakiáltásait, gunyos és szidalmazó bökverseket, anélkül, hogy Németország művelt társadalmát különösen felháborodna ezeken a durvaságokon. Ez a tény követte a német szellemiség mai aggodalmas helyzetére és Kareski szavaival mondom, akiknek a genfi konferencián előmondott referátuma mély benyomást keltett, hogy belátható időn belül nem lehet gondolni javulásra, márcsak azért sem, mert ez a generáció, amely egy-két évvel ezelőtt Németország számára fogja adni a vezető egyéniségeket, ebben a mai borzalmas, véres, zsidógyűlölő atmoszférában nevelődik.

II.

Már 1921-ben írta Jacob Wassermann: „Egy németet el sem tudja képzelni, hogy milyen szivetszorító helyzetben folytatja életét egy németzsidó. Holott a német zsidó minden emberrel lehetőséget lát, hogy hozzájáruljon a német néphez.”

Ernst Kahn írja: „Az asszimiláció erősen kifejlődött, százötven év óta a nyelvi sajátosság is eltűnt, a vallási elkülönülés alig túlhaladható mélypontra érkezett... és a nemzettel való egyes házasság éppen a reprezentatív rétegekben sokkal gyakoribb, mint a fajtestvérek között.”

A vegyes házasságok gyakran körlehetetlen antiszemita származnak. Ugyanez az Ernst Kahn írja: „Ha az öreg kölni Oppenheim báró, ha a müncheni Eichtal báró, ha a frankfurti Benedikt Goldschmidt, vagy a braunschweigi Sámson rabbik ma ki tudnák vizsgálni leszármazottaikat, bizonyára csodálkoznának, hogy mennyien tartoznak közülük Hitler, vagy Hugenberg kékvérű híveihez.”

Josef Nadler írja: „A föld egyetlen népevel sem akart a zsidó annyi odaadással szellemi egységbe forni, mint a némettel és egyetlen más nép sem tiltakozott az ellenszenvnek olyan elhárító gesztusával, mint a német. A németzsidó irodalom legjobb dokumentuma a német szellem minden áron való meghódítási-akaratának; de bizonyítéka annak a keserű és tragikus belátásnak is, hogy ezt nem lehet beteljesíteni, hogy ez lehetetlen. A német szellemmel való együttélésben ébredt a zsidó európai életproblémáinak tragikumára és így a németzsidó irodalom a legnagyobb családias, irodalma, ami népet valaha is érthetett.”

Hans Blüher írja: „Jó német válhatik belőle, ezt számtalan példa igazolja; de német nem lehet, egyszerűen azért, mert zsidó. Itt látja az ember, hogy a jelzők mi mindenre képesek: az ember arra gondol, hogy a jelző által a zsidó több az egyszerű németnél — holott kevesebb. Max Warburg, a jámbor zsidó, 1918-ban azt ajánlotta Baden hercegének, Maxnak, hogy folytassa a háborút, jóllehet, ugyan akkor saját fiát a frontra hívták. Lehet-e tagadni, hogy ez egy jó németnek a cselekedete? Ebből azonban nem következik, hogy emiatt állami hivatalt tölthetett volna be, mert hiszen mint zsidó nincs alávetve a német történelem fővénységének hanem Izrael egységének.”

Albert Erich Günther írja: „A zsidó-
németként való elismerésével szemben idegenkedés általános. Így gondolkoznak olyan németek is, akik nyilvánosan a zsidók pártját fogják. Nem hisznek, hogy ennek az idegenkedésnek politikai jellege volna. A zsidókkal szembeni tartózkodás inkább metafizikai ellenségesség jelét viseli magán. A zsidóság nem tudja osztani azt a megkülönböztetést, amit mi barát és ellenség között teszünk egy olyan küzdelemben, amely a népi karaktert metafizikai mélységeiben

is mozgósítja. Ebből a felismerésből pedig önként adódik az a konzekvencia, hogy a zsidókat ki kell zárni a birodalmi hadseregből.”

Ilyen messze megy az idegenkedés, amelyről Albert Erich Günther beszél és mint a fentebbiekből kitűnik, bizonyos látszatargumentumai is vannak ebben. Mert a fegyverbe hívott nép nem gyűlöli az ellenséget és nem szereti a harcot. Néhány hónap után szétoszlik a háborús lelkesedés és az egymással farkas-szemet néző lövészárkok lakói gyakran sorstársakat látnak egymásban, egymás ellen lázított sorstársakat. És vajon a németországi zsidók nem-e teljesítették maradvány nélkül kötelességüket a háborúban? Amikor tudós emberek okot keresnek meg nem okolható tényekre, idejében felbukkan egy szó, vagy valamelyes argumentum.

III.

Ne higgyék, hogy harcos antiszemitaikat, a zsidóság megrögzött ellenségeit idéztem fentebb. Hans Blüher, Albert Erich Günther, Josef Nadler és a többiek komoly írók, akik igyekeznek megőrizni objektivitásukat, nem tagadják meg tiszteletüket a zsidóságtól, sőt még azzal is próbálznak, hogy valahogyan igazat adjanak a zsidóságnak. Jakob Wassermann egyáltalán nem cionista és nemzeti zsidó, aki azért argumentál, mert Cionnak akar na híveket szerezni. Hanem az igazság az: a zsidók helyzete Németországban szomorú és reménytelen. A legutóbbi választások alkalmával egyetlen német párt még a szociáldemokraták és a kommunisták sem merészkettek zsidó jelöltet állítani. Ennyire idegenek a zsidók a németek szemében és ennyire általános az idegenkedés.

IV.

Százötven éven keresztül a zsidók olyan odaadással szolgálták a németseget, amire csak zsidók képesek. Még csak azt sem lehet mondani, — amit nekünk nemzeti zsidóknak Lengyelországban és Romániában néha szemünkre hánynak, — hogy tudnillik a németországi zsidók zsidó nemzeti politikát folytattak, hogy zsidó politikai pártot alapítottak s hogy a német pártoktól „izolálták” magukat és a többi ostobaságok, amelyekkel a hazai zsidók Lengyelországban és Romániában az antiszemitizmust és a zsidóellenes törvényhozást magyarázzák és indokolni próbálják. Nem, a németországi zsidók mint olyanok, egyáltalán nem politikáznak és a német kultúrán odaadó szeretettel csüngenek. Többségükben ma sem tették magukévá a cionista gondolatot. Sőt, vannak olyanok is közöttük, akik zsidó nemzetiségűnek vallják magukat, de német nemzeti politikát folytatnak.

De minden, minden hiábavaló volt. Szeretettük gyűlölettel honorolták. És amit Jakob Wassermann tizenkét évvel ezelőtt

„Mein Weg als Deutscher und Jude“ mondott, ma éppoly aktuális, mint akkor volt, Jakob Wassermann ezeket írta:

„Annak felismerése után, hogy ez a fáradozás t. i. a német néppel való megértetés) hiába való, halálos görccsé torzul a lélekben a keserűség.

Hiábavaló dolog a költők és gondolkodók népét költőinek és gondolkodóinak nevében megesketni. Minden elítélt helyébe, amitől azt hinné az ember, hogy megszabadult, ezer másik lép.

Hiábavaló a jobborcát odatartani, ha már a balra ráverték. Nem gondolkodtatja el őket, nem indítja meg őket, nem fegyverzi le őket: rávernek a jobbra is. Hiábavaló az ész szavát bedobni az örült ordítózásba. Azt mondják: „Mit?! Ez még ki meri nyitni a száját? Fogjátok be a pofáját!”

Hiábavaló a bujdosást keresni. Azt mondják: „Nézzétek a gyávát!”

Hiábavaló békejóbort nyújtani nekik. Azt mondják: „Ez már megint erőszakoskodik!”

Hiábavaló segíteni rajtuk. Azt mondják: „Biztosan már megcsinálta mellette a maga kis üzletét.”

Hiába próbálnál valaki a mérget eltávolítani. Új méregre lesz szükségük.

Hiábavaló értük élni és értük meghalni. Azt mondják: mégis csak zsidó.

V.

Jakob Wassermann 1921-ben felállította a kérdést: „Mit tegyünk tehát mi, zsidók? Az áldozatok, amiket hozunk, nem elegendők. Szeretet-kérésünket félre-magyarazzák, a békeközvetítést fagyosan ha nem gunyosan fogadják. A titokban való alkalmazkodás csak olyanok számára lehet eredményes, akik az alkalmazkodásra alkalmasok, tehát a gyöngye egyéniségek számára.”

1921-ben Jakob Wassermann nem tudott a „Mit tegyünk?” kérdésre válaszolni, de hitt még a jövőben, egy remény lehetőségében. Hozzánk épűgy nem találta meg az utat Wassermann, mint a németekhez, holott az utóbbit évtizedeken keresztül kutatta. De most, 1932-ben kezd előtte is megvilágosodni az, ami nekünk, öntudatos zsidóknak, már régen meggyőződésünk:

„Méltósággal rendelkezni és ezt bebizonyítani — írja Wassermann — zsidó feladatnak tűnik az én számomra. Zsidónak lenni a mai világban nem más, mint a „noblesse”-l szembeni kötelezettség.”

Egy szép napon Jakob Wassermann új könyvvel fogja életét lezárni, amelynek címe már így fog hangzani: „Mein Weg, als Jude”. Ő a prototípusa a német zsidónak, a német zsidó megvetett hazaszeretőnek minden tragikumával. Nem kell bevárnunk, míg Hitler és társai zsidó embereket és zsidó asszonyokat puskacső elé állítanak és zsidó vagyont fosztogatnak. A német zsidóság tragédiája már beteljesedett.

Breslau, 21.10: Vidám est.
Stuttgart, 19.30: Filharmónikusok szór. hangversenye.

Lipscse, 19.30: Német népdalok.
Varsó, 20.50: Hegedűverseny.
Róma, 20.45: Olasz operaest.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, szeptember 13.

Bukarest, 19.30: Hangv. 20.15: Rádiózenekar.

Budapest, 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: A magyar nép eredete finn tudós megvilágításában. — 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Cigányzene. 6: Véleménytől a közvéleményig. 6.30: Zenekari hangv. 7.45: Francia nyelvoktatás. 8: Színműelőadás a Stúdióból. Utána pontos időjelzés, időjárás. Majd Cigányzene. 23: Táncczene gram-mofonlemezzen.

Bécs, 19.40: Szimf. hangv.
Berlin, 20: Schubert: Három a kislány c. daljátékának közvetítése. Schubert szerepét Tauber Richard éneklé.

Szerda, szeptember 14.

Bukarest, 19: Hegedűhangv. 19.45: Zongorahangv. 20.15: Cselló.

Budapest, 9.15: Hangv. 12.05: Cigányzene. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 5.45: Hírek. 3.30: Morse tanfolyam. 4: Grammfón. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5.45: Amit már elfelejtettünk és amit még nem tudunk. 6.15: Dupla férfivartett. 7: Olasz nyelvoktatás. 7.30: Mussolini Rómája. 8: Hegedűhangv. 11: Cigányzene.

Bécs, 20: Szimf. hangv.
Berlin, 21.30: Hangverseny.

MARSOF SZKY-féle görög faldínye
vagon-tételekben eladó.
Dr. Scharff Gyula gazdasága
Lerakat: Béga jobbsor 17.
Timisoara—Josefin

APRÓHIRDETÉS EK
Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró-hirdetés 30 lej. Állástkeresőknek 80 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbíthatunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Mindenféle zsidó cikkek nagyraktára, 15 százalékkal olcsóbb, mint bárhol. Ugy nagyban mint kicsinyben. WEISZ, Szatmár, Várdomb-u. 5.

Vászonárakat, abroszokat potom áron vásárolhat. Ritka alkalom. Érdeklődni Venus Reg. Ferd. 19. Csak rövid ideig.

Erzieherin mit rumänisch, französisch und deutsch Sprachkenntnisse wird zu einem 9 jährigen Bube aufgenommen. Deutsch, Oradea, Prom. Eminescu 14.

Két-három fiu vagy leány kóser teljes ellátást kaphat jutányosan Reg. Ferdinand 91.

Üzlethelyiség forgalmas helyen, sarokházban sürgősen kiadó, Calea Motilor 33.

Clujon, Gh. Baritiu 14. (v. Malom u.) alatt intelligens középiskolás leány, vagy fiu orth. izr. családnál teljes ellátást kaphat zongora- és fürdőszobahasz-nálattal, esetleg korepetálással.

Nagyváradon központban lakó intelligens zsidó családnál urileány, vagy diákfiu teljes ellátást kaphat, fürdőszoba- és zongorahasz-nálattal. Özv. Berger Antalné Oradea, Várház ucca 39. Kert uccai sarokház.

Kiadó két szoba, konyha. Calea Traian 55. szám.

Razolokészítők: Barium sulfid fehér 80% kg.-ja 50 lej. Mihályi gyógyszerár Oradea.

Kertes házban 1 szoba konyha kiadó. Str. Bratianu 45.

Élelmiszerüzlet a belvárosban társas keres 150.000 kp. „Biztos egzisztencia” jelígre a kiadóba.

Üzemgépész 25 évi gyakorlattal állás keres. Vállalja gőzkazánfűtést, gőzgép, kondenzátoros vezérmű, Diesel-motor, villany és vízvezeték szerelését és üzemi tartását. Cím: Lázár Cluj, Lázár u. 31. szám.

Uri családnál orth. kóser ellátást kaphat 2-3 iskolás gyermek. Komfortos lakás. Külön telek. Szigorú felügyelet. Érdeklődni Reg. Ferdinand 31., cukorka-üzlet.

2x3 szobás összkomfortos, modern lakást keresünk. „Pontos fizetők” jelígre a kiadóba.

Zongora- és német tanítónő redukált árért avagy lakásért órát adna. Cimeket „Tanítónő” jelígre kér a kiadóba.

Iskolás, vagy hivatalnokleány kóser teljes ellátást kaphat zongora és fürdőszoba használatlall. Erzsébet ut 39. földszint.

Két zsidó középiskolás fiu olcsón teljes ellátást kaphat. Reg. Ferdinand 13. Grossmannál.

MAKSAY A.
Villany- és vízvezeték-szerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindenmemű szerelési munkát a legjutányosabban vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

— A ros-
öngyilkos
mann Sándor
délután ön-
szám alatt
szébeesett,
tették a me-
szinre, de
rencsétlen-
gyott hátr-
idő óta, le-
mely valós-
nyeinak tu-
nő üzleti t-
kosságot.

— Híre-
kosságról
jédt el
Lenghel S.
kosságot k-
lakásán. E-
pedig a ko-
az öngyilk-
ként ana-
utazott és
utasítja a
csak 19-ét
ismert Le-
denki előt-
sem tudt-
ban.

— Hoov-
ellen. Pári-
bune euró-
tesült, hogy
lő dollárt
zel három-
ni a munk-
gáló közm-
pénzösszeg.

— Euró-
mester. Lo-
ker a Con-
tén urban-
Földközi t-
főpolgárme-
ujra vissza-
vesz a pol-
Mostani ut-
mert az el-
ték.

— Köln é-
Berlinből
nem tudna
fizetési köt-
rosokat kö-
lik. A biz-
nem tudott
vezetőségei
németorszá-
a kötvénye
mert ennek
dei értékel-
ményei leh-

— Béler-
bántalmi,
eres baj-
„Ferenc Jé-
fájdalom n-
vek pangás-
lat igazolás-
használat-
bályozza.
gyógyszerár-
szerüzetek

— Az ar-
szabásu mi-
vasárnap es-
szövetség n-
lyét. A Fel-
ig megtelt
A program
Barisszia el-
nyitó besz-
Erdélyi Zsidó
kérte. A r-
vezető besz-
Kató és Tre-
kezett. Ezu-
bot ádtek el-
Benedek Já-
Magda arat-
val. A műso-
rata viccek
kitűnően sz-
ránt Sándor
ván. A nag-
tartó tánc-
szépségverse-
nyerte meg.
rendezésért
rit, Gonda M
Imrét illeti

HIREK

— A rossz anyagi viszonyai miatt lett öngyilkos egy kolozsvári mészáros, Baumann Sándor kolozsvári mészáros tegnap délután öngyilkos lett Holdvilág ucca 17. szám alatti levő lakásán. Az öngyilkos két ségbeesett hozzátartozói azonnal értesítették a mentőket, akik kiszálltak a helyszínre, de már nem tudtak segíteni a szerencsétlen mészároson. Baumann nem hagyott hátra bucsulevelet, de már hosszú idő óta, lehangolt lelkiállapotban élt, mely valószínűleg rossz anyagi körülményeinek tudható be, Baumann rosszul megnő üzleti ügyei miatt követte el az öngyilkosságot.

— Hírek egy kolozsvári orvos öngyilkosságáról. Tegnap este futótüzként terjedt el Kolozsváron a hír, hogy dr. Lenghel Sándor kolozsvári orvos öngyilkosságot követett el szülőinek nagybányai lakásán. Egyelőre sem a nagybányai, sem pedig a kolozsvári rendőrség nem tudnak az öngyilkosságról. Dr. Lenghel egyóránt a nagybányai orvoskongresszusra utazott és rendelője a táján egy cédula utasítja a betegeit, hogy a rendelését csak 19-én folytatja. A Lőrinczy-ügyből ismert Lenghel dr. öngyilkossága mindenki előtt rejtély és az ügyről senki sem tud felvilágosítást adni e pillanatban.

— Hoover harca a munkanélküliség ellen. Párizsból jelentik: A Chicago Tribune európai kiadása Newyorkból úgy értesült, hogy Hoover elnök újabb 200 millió dollárt irányoz elő közmunkákra. Ezzel háromnegyed milliárdra fog emelkedni a munkanélküliség csökkentését szolgáló közmunkákra rendelkezésre álló közpénzösszeg.

— Európába tart a newyorki főpolgármester. Londonból jelentik: Jimmy Walker a Conte Grande olasz gőzös fedélzetén utban van az Atlanti óceánon át a Földközi tenger felé. A volt newyorki főpolgármester nem hosszú idő múltán újra vissza fog térni Amerikába a részt vesz a polgármester-választási harcban. Mostani utján idegeit akarja pihentetni, mert az elmúlt hetek izgalmai megviselték.

— Köln és Frankfurt fizetéképtelenek. Berlinből jelentik: Köln és Frankfurt nem tudnak eleget tenni október elsején fizetési kötelezettségeinek, amelyek a városokat kötvényadósságaik révén terhelik. A birodalmi pénzügyminisztérium nem tudott biztatást nyújtani a városok vezetőseinek semmilyen tekintetben. A németországi pénzügyi aggodalmat kelt a kötvények beváltásának elmulasztása, mert ennek a városi adósságpapírok tőzsdei értékelésénél katasztrófális következményei lehetnek.

— Bélyenyheség, a máj és az epeutak mántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok esetén a természetes „Ferenc József“ keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszerveket pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferenc József viz használata a bélműködést kitűnően szabályozza. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Az aradi zsidó diákszövetség nagyszabású műsoros táncestélye. Az elmúlt vasárnap este tartotta meg az aradi diákszövetség nagyszerű műsoros táncestélyét. A Fehérkereszt nagyterme zsúfolásig megtelt Arad zsidó előkelőségeivel. A program első száma Haber László, a Barisszia elnöke román és magyar megnyitó beszéde volt, aki ismertette az Erdélyi Zsidó Diákszövetség célkitűzéseit, majd a megjelentek további támogatását kérte. A nagy tetszéssel fogadott bevezető beszéd után Vajda János, Vajda Kató és Treimann Béla zenetrioja következett. Ezután egyfolyvamos szindarabot adtak elő, melyben Loránt Sándor és Benedek János excelláltak. Majd Kornis Magda aratótt nagy sikert zongoraszámmal. A műsor utolsó száma „Az arisztokraták viccek eltemetése“ volt, amelyben kitűnően szerepeltek Gonda Miklós, Loránt Sándor, Benedek és Törökfalvi István. A nagyszerű műsor után reggelig tartó tánc következett. Az estélyen a szépségverseny első díját Kornis Margit nyerte meg. A nagyszerű táncestély megrendezéséért Haber László, Kornis Margit, Gonda Miklós, Klein Gizella és Dávid Imrét illeti elismerés. (s. l.)

— Szélviharok dühöngnek Németországban. Berlinből jelentik: Az Északi és Keleti tenger németországi partvidékén heves szélviharok dühöngenek. Keletporoszországban több helyen orkánszerűvé fajult a vihar s fákat döntött ki és háztetőket sodort messzire. Danzigban egy vándorcirkusz sátorponyvját borította fel a vihar. A Friedrichshafen környékén vasárnap reggel óta egyfolytában dühöngő szélvihar miatt a Graf Zeppelin ma éjszakára tervbe vett újabb délamerikai utjának startját elhalasztották.

— Gázolt az autó. Bukarestből jelentik: A bukaresti Oltenia sosszén a 10. számú ház előtt tegnap egy autó elütött két öregasszonyt. Egyikük, Doge Silvia 67 éves asszony azonnal meghalt, társa, a 70 éves Lorent Róza pedig a kórházban. A nagy sebességgel haladó autó soffőrjét, a 21 éves Misu Vasilescu személyében az esti órákban kinyomozták és letartóztatták.

— Orvosi hír. Dr. Lasz Gyula sebész, kórházi főorvos külföldi tanulmányutjáról hazatérve rendeléseit Str. Memorandului (Unió u.) 10. sz. alatt megkezdte. Rendel. d. u. 3—5-ig. Tel. 3-40.

— Értesítés. B. tudomására hozzuk a t. közönségnek, hogy óhajtván a t. közönség általános érdekeit minél jobban kiszolgálni, a Rapid autobusz tulajdonosok szindikátusa életbe léptette az átszálló jegyekkel az átszállást a következő pontokon: 1. A prefectura judetului nál, 2. a Piata Mihai Viteazul nál, 3. az Urániánál, 4. a Teatrul National nál, 5. az A. Muresan ucca elején és T. Cipariu saroknál, 6. a Piata Unirii nál. Az átszálló jegy jogot ad egyszeri átszállásra 2 (két) órán belül a kibocsátástól számítva.

Használjon
MARYLAN
szappant!

— Az oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott nyilvánossági joggal bíró társulati fiú és női felsőkereskedelmi iskolákba a beiratások a múlt hó 16-án kezdődtek meg. Az elsőosztályba beiratkozni szándékozók minél korábbi jelentkezése ajánlatos. Mindennemű felvilágosítást az igazgatóság ad. (Oradea, Alea Gojdu 1.)

Hirdetmény. Templomlátogatóink bértilés tulajdonosait ezuton is tisztelettel értesítjük, hogy multévi ülőhelyeiket f. hó 20-ig fennartjuk. Kérjük, hogy ezen határidőig igényeiket az egylet titkári hivatalában (Str. G. Baritiu 16.) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. A „Poale Cedek“ Temp.ombizottsága.

— Kedvező auspiciomok mellett folyik a stressai konferencia. Párizsból jelentik: Bonnet, a stressai konferencia elnöke francia újságírók előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy teljesen bizalommal viseltetik a konferencia végső sikere iránt. Hangoztatta, hogy a tárgyalások atmoszférája szívélyes és a bizottságok kedvező auspiciomok között végzik munkájukat. Ma a gabonabeviteli országok és a bevitel állomok fődelegátusai közös tanácskozást folytattak Stresaban.

Tíz évi budapesti működés után, ahol szalonomat a legelőkelőbb hölgyközönség frekvenciálta, nőruhaszalonomat szeptember elsején megnyitottam, Cluj, Str. Berthelot 6. (Eötvös ucca), ahol a hölgyek mérsékelt áron juthatnak a legelegánssabb és legutolsó divatszertinti toalettikhez. Gábel Vilmosné.

Nagyteljesítményű külföldi, kiterjedt exporttal rendelkező
ULTRAMARIN-gyár
egyedárusításra
tőkeerős és jól bevezetett
szakmabeli céget keres
amely megfelelő eladószerzettel rendelkezik. Az érdeklődők ajánlataikat lehetőleg német, vagy francia nyelven „Für ersiklassige WARE-KASSA-KUNDE“ jellegre Rudolf Mosse S. A., Bukarest, Calea Victoriei 31 küldjék.

Őszi vásár
„STEAL“ DIVATÁRUHÁZ
CLUJ, REG. FERD. 9.
voit Judovics Lázár üzlet

SZÖVET 140 cm. széles Lej 155-181
CREPE DE CHINE Lej 85-181
GEORGETTE Lej 160-181
BARCHAT Lej 25-181
PAPLAN (intézeti) Lej 325-181
VÁSZON (intézeti) Lej 14-181

— Trotszkij Pöstyénben. Prágából jelentik: Trotszkij Pöstyénben van kurán s teljesen visszavonultan él.

— Már árverezik a gyufakirály vagyont. Londonból jelentik: Stockholmban Ivar Kreuger hagyatékának árverezése folyik. Az árverés iránt nagy az érdeklődés.

Középiszkolás fiú, vagy lány gondos elátását vállalja izr. uricsalád fürdőszobás lakásában. Cim „Orlow“ ékszerüzlet, főpostával szemben.

— Ma este Indig Alfréd hangversenye a piarista gimnázium disztermében. Indig Alfréd, a külföldi hangversenypódiumok ünepelt hegedűművésze ma este tartja egyetlen hangversenyét a román kat. gimnázium disztermében. Minden jel arra vall, hogy erre a nagy művelőzetet ígérő este teljesen meg fog telni a Farkas uccai hangversenyterem Kolozsvár zenekedvelő intelligenciájával. A magas színvonalu hegedűkoncert műsora a következő: I. Debussy: Sonata, II. Brahms: Hegedűverseny, III. a) S. Saens: Havanaise, b) Wieniawsky: Scherzo, Tarentella, IV. Rózsa Miklós: Magyar Suite. A zongorakíséretet a kiváló Molnár Irma zongoraművész nő látja el. Az estélyre szóló műsor Lepage könyvkereskedésében és az esti pénztárnál váltható meg.

Pályázat. A clujli „Poale Cedek“ keres megfelelő kereskedő elölmádkozót. Ajánlatok „Poale Cedek“ Cluj, Strada G. Baritiu 16. küldendők. Utiköltség, csak a meghívottnak térítetik meg.

Használjon
MARYLAN
szappant!

— Hetvenöt százalékos kedvezményel utazik Bukarestbe és vissza az Uj Kelet mindegyik olvasója, aki a szombaton, szeptember 24-én este tíz órakor induló társaskirándulásunkon való részvételre idején jelentkeznek a lap kiadóhivatalánál. A kirándulás résztvevőit külön vonat viszi a fővárosba, amely vasárnap reggel megáll Szinaján, hogy a résztvevők megtekinthessék az országnak ezt a festőien szép városát és környékét. Este érkezik Bukarestbe a különvonat. Az Esplanade, a Stanescu és a Grand-szállókban, tehát a főváros legjobb hoteljeiben szállásoljuk el a résztvevőket. Szeptember 27-én, kedden délelőtt tíz órakor érkezik vissza a vonat Kolozsvárra. Utiköltség mindössze 895 lej, ebbe a teljes ellátás is benne foglaltatik. 1095 lejért jövetmenet hálókocsin teheti meg ugyanezt az utat.

Szülők szeptemberben vigyázzanak
Gyermeikük okosan jól Lepagenál vásárol. Betétkönyvet, sorsjegyet, tanrendet ingyen kap Lepagenál.

NAPRÓL NAPRA

A Scotland Yard terveit dolgoztatott ki az autós gonosztevők könnyebb kézrekerítésének elérésére. Az uccai forgalom főpontján Londonban és a főváros közvetlen környékén hangszórókat szerelnek fel a szolgálatot teljesítő forgalmi rendőrök közelében, amelyeken avizókat adnak le a rendőröknek, mire azok leállítják a forgalmat s a gépkocsikat csak igazoltatás után engedik tovább.

Vlissingen közelében az Antwerpenből utba indult Joyse nevű hajó 130 utassal viharba került, kormánykereke eltörtött s ide-oda hanyódván a tengeren rádió útján segítséget kért. A hajó több utasa abban a hiedelemben, hogy menthetetlen, a tengerbe ugrott s uszással próbált me menekülni. Ezek közül tizen eltűntek. A segélyhajók az utasokat és a legénységet biztonságba helyezték s a hajót bevontatták a kikötőbe.

Tilden és Nüsslein professzionista tenisz-sztárok az Európa luxusgőzös fedélzetén utban vannak a kontinens felé. A két profijátékos a szeptember 20-tól 25-ig tartó professzionista világbajnoki versenyen fog résztvenni Berlinben.

Hutchinson amerikai gyáros, aki családjával és barátaival óceánrepülő utban van Amerikából Európa felé az óceán északi utvonalon, tegnap Keletgrönlandból utba indult, de nem érte el az európai szárazföldet. Utolsó rádiogramját délután 4 óra 23 perckor adta le, azóta a Flying Family gépnek s utasainak nyomavészett. Amerikában aggódnak a repülőcsalád sorsáért.

Használjon
MARYLAN
szappant!

Jackie Coogan, a mozi birodalmának egy évtizeddel ezelőtt dédelgetett gyereksztárja a kaliforniai jezsuita Santa Clara University növendéke s most lett tizenhétéves. Szüleinek az a számítása, hogy a fiú, amint tanulmányait az egyetemen bevégezi, nyomban vissza fog térni első sikereinek színhelyére, a filmhez.

Newyorkból jelentik, hogy az amerikai vasúttársaságok a közeljövöben összes alkalmazottaik illetményeit 10—20 százalékkal mérsékelni fogják. Az új fizetéscsökkenés okául azt adják, hogy a vasúttársaságok legtöbbje nemcsak osz talékot nem tud fizetni a részvényeseknek, hanem kötvényadósságainak kamatfizetését is kénytelen volt beszüntetni. Legutóbb az elmúlt télen volt illetményleszállítás az amerikai vasúttársaságoknál.

Helsinkiből jelentik: A finn letartóztatási intézetek túlszűfolttsága miatt a kormány törvényjavaslatot készít 20 ezer fogoly szabadon bocsátásáról. Az elítéltek túlnyomó részét az alkoholtilalom ideje alatt vetették fogságba szeszitalok tilított élvezete miatt.

Valódi ezüst orálánc
és egy valódi svájci óra modern fozon. 3 évi jótállással összesen 290 lej. 2 darab 14 karátos arany jegygyűrű 560 lej. Zalogcadulát és törtaranyat legmagasabb áron vesznek. Régi ékszereit csekély áron átalakítjuk, csak Orlow-nál, főpostával szemben. Vidékre utánvétellel. Saját ékszerkészítő üzem.

UJ KELET Legújabb hírek

„Románia válasszon a kapitalista rend és az ismeretlenbe vezető utak között“

Az Argetoianu-törvényt teljes egészében hatályon kívül helyezik — új konverziós törvény készül

A szakértők kijelentették, hogy a kapitalista Nyugat sem segíthet egy olyan országot, amelyben elengedik az adósságokat. Súlyos harc várható a kormány és a parlament között a konverziós törvény radikális módosítása miatt

Bucuresti-Bukarest, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) Maniu vasárnap délután a Bukarest mellett lévő Snagov tónál adott a népszövetségi szakértők tiszteletére. A teán Vaida miniszterelnök, Voicu-Nitescu földművelésügyi miniszter, Tilea alminiszter és Costin-Stoicescu, a Banca Nationala helyettes kormányzója is résztvettek. A tea után, amely igen barátságos hangulatban folyt le, a vendégek meglátogatták a snagovi ősi kolostort.

Vasárnap este Maniu lakásán miniszterközi megbeszélés volt Vaida miniszterelnök és Mihalache belügyminiszter között. A megbeszélésbe belevonták később Constantin Anghelescut, a Banca Nationala kormányzóját is, aki külföldön töltött szabadságát kénytelen volt megszakítani és a kormány telefonhívására tegnap hazaérkezett. Hétfőn délután Maniu lakásán fogadta a szakértőket, ugyanakkor pedig Mironescu pénzügyminiszter Anghelescu bankkormányzóval tárgyalt.

A szakértők tiltakoztak a konverzió ellen

A különböző vitáknak és megbeszéléseknek egyetlen tárgya volt: a mezőgazdasági tartozások konverziójáról szóló törvény módosítása. A szakértők az első pillanatban hallani sem akarták a konverziós törvény fenntartását. Kijelentették a pénzügyminiszter előtt, hogy ők csak a tőkés rend és a kapitalista elvek prizmájában kereszthajlandók ezt a kérdést megítélni. Ha Románia a kapitalista Nyugat támogatását kéri, pénzügyi talpraállításához, akkor alkalmazkodnia kell a kapitalista rendhez, amelynek törvényei nem ismerik az adósság elengedését.

„A konverzió egyértelmű a magántulajdon kisajátításával“

A szakértők kijelentették továbbá, hogy amennyiben a hitelezőket nem kártalanítják, úgy a konverzió egyértelmű a tulajdon kisajátításával, amit csak megfelelő kártérítés mellett lehet elképzelni. Ezért — mondották a szakértők — Romániának választania kell a tőkés rend előnyeit és hátrányait, vagy pedig egy, az ismeretlenbe vezető út között. A szakértők végül elismerve a konverzió szociális szükségességét, hozzájárultak a 10 hektár terjedő földbirtokok konverziójához.

Vasárnap és hétfőn szakadatlanul folyt a tanácskozások, amelyeknek eredménye előrelátható. A szakértők kívánságának megfelelően az Argetoianu-törvényt amelyet ők alkalmazhatatlannak, eredménytelennek és gazdaságellenesnek tartanak, teljes terjedelmében hatályon kívül fogják helyezni. Ezzel szemben teljes új törvényjavaslatot készítenek, amelynek megszövegezésénél a szakértők szempontjait kell figyelembevenni.

A szakértők szempontjai

1. Nem szabad hozzányúlni az adósságok érintettségének elvéhez. Ennek megfelelően, ha az adósságot mégis lecsökkentik, úgy az csak a kamatok átírásával és semmiestre sem az eredetileg kikötött tőkés amputálásának formájában történhetik.
2. Támogatni kell minél szélesebb mértékben a hitelezők és adósok közötti barátságos megegyezéseket, hogy a jelenlegi tartozások minél rövidebb időn belül likvidáltak legyenek, mert az lehetővé tenné a hitelműveletek újbóli felvételét.
3. Minél szigorúbb rendszabályokkal

akadályozzák meg azt, hogy a konverzióban mások is részesüljenek, mint tényleges mezőgazdák. Ebből a szempontból a szakértők megfelelőnek jelentették ki Mironescu pénzügyminiszter eredeti javaslatát, amely szorosan körülhatárolja a konverzióra jogosultak kategóriáját.

A kormány Mirto közlekedésügyi minisztert bizta meg, hogy a szakértők kívánságainak megfelelően egésszerűen ki a pénzügyminiszter módosító javaslatát.

A szakértők Mirto javaslatát is elégtelennek tartják

Mirto el is készült javaslatával, amelyet azonban a szakértők ugyancsak elégtelennek jelentettek ki. A Mirto-javaslat ugyanis Mihalache szempontjait sem veszi figyelembe, s nem tartalmazott megfelelő megszorító intézkedéseket a konverzióra jogosultakkal szemben. A szakértők megállapították, hogy a jogszabályi konverzió folytán csupán a husz holdig terjedő birtokoknál több mint ötmillió lej vesztetnek a szövetkezetek. Minthogy az állam bizonyos mértékig köteles a szövetkezeteket és népbankokat a konverzió folytán ért károsodások miatt kártalanítani, a szakértők a konverzióra jogosultak számának redukálását kívánták.

A legújabb megbeszélések és viták konklúziója az volt, hogy egészen új javaslatot kell készíteni, amely a szakértők

ajánlatait veszi elsősorban figyelembe. Ennek megfelelően az Argetoianu-törvényt teljes egészében hatályon kívül helyezik. Új konverziós törvényt készítenek, amely gondoskodik a konvertált tartozások finanszírozásáról. Az új törvényt az az elv vezeti, hogy

minél szélesebb mértékben támogassák az adósok és hitelezők közötti közvetlen megegyezéseket.

Ennek az elvnek megfelelően nincs kizárva, hogy még a husz holdig terjedő birtokok jogszabályi konverzióját is más alapokra helyezik. Az általános moratórium tervét elvetették, miután azt veszélyesnek tartják Románia kül- és belhitelezésére. Ezzel szemben az új törvény kegyelmi terminust fog megállapítani, amelyen belül a tartozások barátságos úton való likvidálása az adóssá előnyös feltételek mellett történhetik meg. A tiz hektáron felüli birtokoknál tehát minél rövidebb időn belül likvidálásban állapodnak meg adós és hitelező, annál nagyobb mértékben fogják a tartozásokat a kamatok leírásával csökkenteni.

Nincs kizárva, hogy a javaslat végleges megszövegezéséhez bevárja a kormány a tresnai konferencián tartózkodó Madgearu hazaérkezését is. Ebben az esetben a törvényjavaslatot a hét vége előtt semmiestre nem terjesztik a parlament elé.

Elindult az orosz északarkar expedíció

400 tonnás motoros hajó viszi az expedíciót

Moszkva, szeptember 12. Tegnap indult el az orosz expedíció, amely át akar telni a Novaja Zemljában, hogy innen az északi sarkon kutatásokat végezzen. Az expedíció egyik tagja dr. Kurt Wölk, német professzor, aki a 400 tonnás „Beluchia“ nevű motoros hajón már el is indult a szigetről. Az expedíció vezetője Jermolajev professzor. Az expedíció célja elsősorban az északarkar vidék meteorológiai viszonyainak megfigyelése,

továbbá a jégretek megérése.

Az expedíció harmincöt szánkutyával és propellerszánokkal felszerelve indult el. Az expedíciót részben konzervekkel fogják élemezni, részint friss állati zsák-mánnyal. Azon a vidéken ugyanis télen idején nagyon sok a jegesmedve és a rozmár. A rénszarvas is előfordul, de ezt inkább szánok huzására akarják felhasználni. Az expedíció tagjai teljes szikratávírókészüléket is vittek magukkal.

Franciaország kategórikusan elutasítja a német fölfegyverzési követeléseket

Az angolok várakozó állást foglalnak el. Tovább dolgozik a diplomácia

Berlin, szeptember 12. A német sajtó lázas izgalommal tárgyalja Herriot vasárnapi beszédét, amelyet Meauxban, az amerikai közadakozásból emelt háborús szobor leleplezési ünnepélyén mondott el Lebrun köztársasági elnök jelenlétében.

A beszédben, melyet Edge párizsi amerikai nagykövet és Pershing tábornok, az amerikai csapatok háborús vezetői is végighallgatott, Herriot igazolni törekedett a francia álláspontot Európa és főleg Amerika előtt. Mindenekelőtt megköszönte Amerika népének a szobrot és annak a reményének adott kifejezést, hogy Franciaország és Amerika együttműködése továbbra is fenmarad és állandóan a béke megszilárdítását fogja szolgálni.

Franciaországban nem él a háborús szellem

Ezután tiltakozott az ellen az állítás ellen, mintha Franciaországot militarista, háborús szellem töltene el. Utalt az áldozatokra és engedményekre, melyeket Franciaország eddig is a béke érdekében tett és a béke megalapozását célzó erőfejtésekről beszélni kezdte. Franciaország a legösszefogottabb megbecsüléssel fogadja Hoover elnök leszerelési javaslatát, de megértést kér ama kívánalmait számára, melyeket súlyos megpróbáltatásai merített tapasztalatai alapján támaszt. Ezek a tapasztalatok arra kényszerítik Franciaországot, hogy ragaszkodjék megfelelő biztonsági rendszabályokhoz, amelyek lehetetlenné teszik a marne-i csata idején Franciaországot fenyegető veszély megismétlődését. Ezután rövid célzást tett arra Herriot, hogy Francia-

Garantált
fogyókúra
vaskézmasszázzsal
prof. Werndorff módszere szerint, előnyös, olcsó bértrendszer.
Lanczet Cosmetika
Str. N. Jorga 3. Newyork mellett.

ország nem mehet bele az újabb német fegyverkezés megengedésébe.

Ugyanolyan értelemben beszélt később Paul Boncour hadügyminiszter, Franciaország képviselője a lefegyverkezési konferencián is. Franciaország — mondta Boncour — mindent elkövet a leszerelés hatályossá tétele érdekében. De nem tevesztheti szem elől a biztonságának követelményeit, mert ha másképpen eszelekednek, újból a háboru borzalmainak szolgálna ki a világot.

Ezek a megnyilatkozások kétségtelesen teszik hogy Franciaország semmiképpen sem hajlandó a német fölfegyverzés tekintetében concessziókat tenni és minden befolyásával oda fog törekedni, hogy Németország barátait, így főleg Olaszországot más belátásra bírja.

Párizs, szeptember 12. A Journal berlini értesülése szerint Németország a francia válaszigjegyzékkel nem tekintí befejezettnek a fegyverkezési egyenlőségre vonatkozó igény ügyét s a hét folyamán a birodalmi kormány választ ad a francia jegyzékre s tovább igyekszik fűzni az igény jogosságának megvitatását.

Meghalt Freund Ábrahám Jehosua naszodi főrabbi

Satmar-Szatmár, szept. 12. Freund Ábrahám Jehosua naszodi főrabbi, az erdélyi orthodox rabbikar egyik nagytekintélyű, patriarchalis alakja 77 éves korában váratlanul elhunyt Szatmáron. A szigoru konzervatív irányzat tekintélyes exponense volt az erdélyi orthodoxiában. Törhetetlen energiával küzdött a maga álláspontjárt és előrehaladott kora ellenére a legutóbbi orthodox konferenciáknak is egyik harcos alakja volt. A főrabbi egy Szatmár melletti fürdőhelyen üdült és öccse, Freund Chaim, az orthodox központi iroda alelnökének meglátogatására tért be Szatmárra. Itt érte utol a halál és ma délután öt órakor temették el a város zsidóságának óriási részvéte mellett. Mintegy tízezer főnyíl tömeg kísérte utolsó útjára. A temetésen Freund Izrael hunyadi, Freund Henrik enterdami, Freund halmi, Weinberger margitai és a radnai főrabbi tartottak gyászbeszédet.

Spanyol nyelvtanok és szótárak

a kiejtés megjelölésével. Szerkesztette: Dr. Honti Rezső, Lingua kézisztár Magyar—Spanyol és Spanyol—Magyar mindkét rész egybekötve, 400 old. 28 ezer szótársor lej 240. Schenk: Spanyol zsebnyelvtan és társalgó füzeve 60, kötve 84 lej. Schidlof: Az „1000 szó“ módszere. Spanyol nyelvtan, magántanulók részére. A 10 füzetben teljes nyelvtan lej 180 LEPAGENál Kvár. Postán utánvétellel. Kérjen nyelvkönyvjegyzéket.

Raktárunkon lévő zsidótárgy könyveket olcsón kiadjuk!

Max Nordau: dr. Kohn — 25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés — 25 L
modern eszmeáramlatok tükrében — 25 L
Solem Alejchem: Leégett nemesek — 10 L

FRATERNITAS Könyv. és Laphirdó Rt. Nyomdása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron E. Pop (v. Szász) 10. sz. Telefon 9-77

Taxa postalitate in r. No. 224.716
da Baron E. Pop
Telefon: 9-77
Havonta 110
évre 600. eg
Földre: Hav
félre 6. es
detékek díjs
KELET“ a
zsidóság eg
keink után
rás megjelö

A lótolv

Novitchi V
Ugy érzi,
rülmények
nátusban va
A jogcime
Vladimir
ve antiszen
többszörös
rancabesugó
tizennygy b
kötöttségmü
A szenátu
hallgatta m
sötét multj
lelkessedése
Am a lóto
hogy nem t
lelkessedése
háza.
Az alko
ker ahhoz,
sen.
A lólopás
Vladimir
gát.
Mondván
zul lehetet
szenátor R

A szak

Ma már
híre-hamva
bezárasána
telt el szep
annakidejé
nusának“
a tizenötöd
terminus.“

Ezzel sze
szélnék, he
szíót, hane
nyitva a p
Nyitva r
verzió kére
ják. Mert
honatyák
nustól a r
és ez a g
lek szerin
a napidija
számára.

Sőt, mi
gyobb ne
kuszált p
mánpárt
mánpárt
harc. Vég
platforma
ció között
érték sor
megoldás
nehezebb
párti frak
bölése.

A szak
ronescu n
aluli kor
látják és
csak akk
sok és a
Ami ne
konverzió
Ami ne
csak mo
verzió te
Hogy h
még telje
Az azo
kínos va
hogy a
lesz ked
dezni a

Európ

Trotzk
ugy kell
Oroszors
magát, a
taj“ elb
lott. Hol
hogy Or